

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

II. IZDAJA

Leto XI. — Štev. 4

Ljubljana, četrtek, 5. januarja 1950

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 2.—

OB ŠESTDESETLETNICI TOVARIŠA MOŠE PIJADA Zvesti sin naše Partije

Včeraj je bil tovariš Moša Pijada star 60 let. To obletnico z veseljem zaznamujemo, saj je življenje in delo tovariša Moše Pijada najtesneje povezano z razvojem in borbo naše Komunistične partije, z borbo delovnih množic naše države za nacionalno in socialno osvoboditev.

30 let je tovariš Moša Pijada član Komunistične partije Jugoslavije, 30 let najaktivnejše dela v delavskem gibanju. Življenjski tovariš Moša Pijada je izpolnjen z bogato revolucionarno vsebino ter nam kaže lik revolucionarja, navdušenega in brezkompromisnega borca za komunizem. Od dneva, ko je tovariš Moša Pijada stopil v vrste KPJ, je postalo njegovo življenje neločljivo z življenjem Partije. Skupaj s Partijo je preživel težke in slavne dni njene borbe, boril se za njeno organizacijsko in idejno krepitev, delal v najtežjih razmerah ilegalnosti, prebil 14 let v ječi, boril se ter vodil v vojni in revoluciji ter postal eden izmed najbolj aktivnih graditeljev naše socialistične države.

V mladih letih je tovariš Moša Pijada študiral slikarstvo in postal akademski slikar. Že leta 1910. se je začel ukvarjati z novinarstvom. Revolucionarna gibanja v času prve svetovne vojne in po njenem zaključku, zlasti Oktobrska revolucija, so napravila na tovariša Mošo Pijada velik vpliv. Takoj po prvi svetovni vojni se je pridružil delavskemu gibanju in Partiji ter se vse dolet aktivno boril pod njeno zastavo.

Ob pričetku 1919. leta je tovariš Moša Pijada začel izdajati v Beogradu dnevnik »Slobodna reč«, ki je bil poleg komunističnega tiska najnaprednejši list v državi. Čeprav ni bil tovariš Moša Pijada leta 1919. formalno član Partije, je urejeval svoj list po navodilih partijskega vodstva. Leta 1920. je tovariš Moša Pijada sodeloval pri osrednjem partijskem organu »Radniški novine«. Istega leta je postal sekretar partijske organizacije »Dunav« v Beogradu.

V letih 1919 do 1921 se je pred Partijo postavilo vprašanje borbe proti oportunističnim elementom, ki so ji bili na čelu Partije, vprašanje borbe za njeno boljševizacijo. Tovariš Moša Pijada je bil v tej borbi skupaj s tistimi tovariši, ki so čedalje bolj spoznavali, zakaj je doživela Partija začasni poraz, ter se pričel boriti proti Simu Markoviću in njegovi desničarski skupini, ki je imela v rokah vodilne položaje v Partiji.

Po aretaciji Izvršnega odbora KPJ 1921. leta je prišel tovariš Moša Pijada v Izvršni odbor Partije. Leta 1922. je zastopal Komunistično partijo Jugoslavije na II. konferenci Balkanske komunistične federacije v Sofiji. Konec 1921. leta, ko je že bila Komunistična partija ilegalna, revolucionarnih sindikatov pa ni bilo, je tovariš Moša Pijada ustanovljal neodvisne sindikate in urejeval sindikalno glasilo »Organizovani radniki«. Ob istem času je znova pričel izdajati »Slobodno reč«, kot tednik, ki je bil delobno organ Partije. Toda protiljudski režimi so zatirali ves legalni napredni delavski tisk ter so že maja 1922. leta prepovedali tudi »Slobodno reč«.

Partija, ki je bila v ilegalnosti, si je stalno prizadevala, da bi našla tudi legalne oblike dela, izkoristila je sleherni legalni možnost, da bi politično, organizacijsko in idejno krepila delavsko gibanje. Pred konec 1922. leta so bile izvedene priprave za ustanovitev Neodvisne delavske partije Jugoslavije, ob začetku 1923. leta pa je bila Partija ustanovljena. Tovariš Moša Pijada je najbolj aktivno delal pri ustanavljanju NRPJ in urejeval njeno glasilo »Radnik«, malo pozneje, ko je bil »Radnik« prepovedan, pa »Okovani radnik«.

S prepovedjo Neodvisne delavske partije je KPJ izgubila važno pozicijo za legalne oblike dela. Organizirati je bilo treba ilegalno delo Partije, ustanoviti čvrste ilegalne partijske organizacije in izdajati nelegalni partijski tisk, hkrati pa je bilo potrebno streti oportunistične elemente, ki se boje in ki so proti ilegalnosti dela. Tovariš Moša Pijada je Partija poverila, da organizira ilegalno tiskarno Centralnega komiteja v Beogradu. To Centralno komiteju je bilo potrebno, da se naloge so naloge je tudi opravil. V tej tiskarni so bili natlačeni letaki in list »Komunist«. Ko je bila tiskarna februarja 1925. leta odkrita, je bil tovariš Moša Pijada aretiran in obsojen na 12 let robove. V kaznilnici v Sremski Mitrovici je bil skupaj s skupino komunistov obsojen 1934. leta še na dve leti robove zaradi neprestanih borb, ki so jih komunisti vodili v kaznilnici. Tako je tovariš Moša Pijada prebil 14 let robove v Sremski Mitrovici in Lepoglavi.

Toda za tovariša Mošo Pijada kakor tudi za mnoge člane naše Partije ni bila robija samo trpljenje in muka. Komunisti Jugoslavije so se borili tudi v temnicah za stvar delavskega gibanja. Prizadevali so si, da bi iz ječ napravili šolo, ki bo dajala Partiji še čvrstejši in sposobnejše borce, kot so ti bili pred robjo.

Tovariš Moša Pijada je sodeloval pri številnih in raznovrstnih akcijah, demonstracijah, krajskih in daljših glavnih stavkah, ki so jih vodili politični obsojenci za boljše življenje, za

dobivanje knjig in časopisov. Bil je predavatelj na številnih tečajih na robiji, poučeval mlajše tovariše, kako je treba delati za Partijo, ter jim pomagal pri učenju marksizma-leninizma.

Tovariš Moša Pijada je v ječi prevlekel v srbohrvaščino nazvečje del marksizma — »Kapital« Karla Marksa ter tudi druga važna dela znanstvenega socializma — Komunistični manifest, Bedo filozofije itd.

V lepoglavski kaznilnici se je seznanil s tovarišem Titom, ko je prestajal svojo kazen petih let. Skupno življenje in povezanost z neločljivimi tovariškimi vezmi. Aprila 1939. je tovariš Moša Pijada prišel po štirinajstletni ječi na »prostost«. Brž ko je prišel v Beograd, je pričel aktivno delati v Partiji. Toda že januarja 1940. leta je bil aretiran ter so ga odpeljali v koncentracijsko taborišče Bičevce, kjer je ostal do aprila istega leta, v februarju 1941. pa je bil zopet aretiran ter so ga izpustili dva dni pred fašističnim napadom na Jugoslavijo.

Na peti pokrajinski partijski konferenci je bil tovariš Moša Pijada izvoljen za člana Centralnega komiteja. Vso vojno je tovariš Moša Pijada neutrudljivo izpolnjeval naloge, ki sta mu jih zaupala Partija in tovariš Tito. Po kapitulaciji Jugoslavije je v Črni gori pomagal pri pripravi na oboroženo borbo in sodeloval v junjski vstaji. Pozneje je prišel v Vrhovni štab, v katerem je opravljal razne dolžnosti. Največ je delal pri ustanavljanju narodnih odborov in organiziranju zaledja na splošno. Tovariš Moša Pijada je aktivno sodeloval pri ustanavljanju AVNOJ-a, na njegovem Drugem zasedanju v Jajcu je bil izvoljen za podpredsednika.

Po osvoboditvi je nadaljeval s še večjo energijo z delom za utrditev naše ljudske države ter za izdajo socialistične zakonodaje.

Predstavniki jugoslovanskih pravnikov čestitajo Moši Pijadu ob njegovem 60. rojstnem dnevu

Beograd, 4. jan. (Tanjug.) Ob šestdesetem rojstnem dnevu je obiskala delegacija Zdrženja pravnikov FLRJ in časopisa »Arhiv za pravne in družbene vede« tovariša Mošo Pijada.

Tovariš Marjan Vivoda, tajnik Zdrženja pravnikov FLRJ, mu je čestital za rojstni dan, rekoč:

»Ko se pridružujem stolisnočemu delovnih ljudi naše države, mi dovoli, da ti toplo čestitam k 60. letnici tvojega plodnega življenja, ki je polno neutrudljive borbe in dela za zmago proletariata, za nacionalno in socialno osvoboditev naših narodov, za trumir linije naše Partije, marksizma-leninizma in resnice. Tvoje življenje in tvoje delo sta tesno povezana z razvojem, težavami in zmagami delovnega ljudstva naše države in njegovega revolucionarnega vodstva.

Samo tak dosleden marksist in revolucionar je mogel postati v pogojih graditve ljudske države inspirator, voditelj in graditelj na polju našega novega pra-

delavnost tovariša Moše Pijada kot enega izmed vodilnih partijskih delavcev z njeno vsa področja našega življenja. Skoraj ni nobenega važnejšega vprašanja, ki ga rešuje naša Partija, o katerem ne bi pisal in govoril. Odločno je obračunal v ostanki pete kolone in s celotno notranjo reakcijo, razkrinkaval znanje sovražnike nove Jugoslavije, branil svojo državo in demokratični svet, zlasti pa Bolgarijo in Albanijo, na mirovni konferenci v Parizu, pisal in govoril o naši graditvi, naši Armadi, naši mladini, o ljudeh naše socialistične domovine v njihovi junjski borbi za zgraditev socializma. Na V. kongresu KPJ je bil referent o vprašanju programa Partije. Kongres ga je izvolil v novi CK, CK pa v Politbiro.

Ko so revizionisti iz CK VKP(b) in drugih partij Informbiroja pričeli napadati in obrekovati s svojih revizionističnih pozicij našo državo in Partijo, je tovariš Moša Pijada odločno nastopil v zaščito svoje Partije in svojega ljudstva, v zaščito marksizma-leninizma. Pokazal je, kako se mora držati komunist, ko se bori njegova Partija za resnico, za stvar delovnega ljudstva in naprednega sloveštva.

Naša Partija in naši narodi zelo cenijo, kar je napravil tovariš Moša Pijada za osvoboditev delavskega razreda in delovnega ljudstva za svobodo in neodvisnost naše domovine, za socializem. Ob njegovem 60. rojstnem dnevu ga je Prezidijski ljudske ekupščine FLRJ na predlog predsednika zvezne vlade tovariša Tita odlikoval kot prvega z Redom junaka socialističnega dela. Vsi, i Partija i ljudstvo, žele tovarišu Moši dolgo življenje in dobro zdravje, žele mu, da bi še dolgo delal za krepitev naše socialistične domovine, za boljše življenje naših delovnih ljudi, za zmago pravične stvari, za katero se bori naša Partija v mednarodnem delavskem gibanju.

IZ DANAŠNJE ŠTEVILKE:

Ob 60. letnici tovariša Moše Pijada
Milovan Djilas: Problem šolstva v boju za socializem v naši deželi
Ob nagradah vlade FLRJ
Vsi kmetje morajo izpolniti svoje odkupne obveznosti
Borili se bomo za zgraditev Jugoslavije — izjavljajo francoski mladinci

Končana so glavna dela NA AVTOMOBILSKI CESTI Na slavnosti je govoril minister za promet Božidar Maslarić

Nova Gradiška, 4. jan. — Ob zaključku glavnih del pri graditvi avtomobilske ceste so priradili v ponedeljek zvečer v Novi Gradiški skupno večerjo za voditelje mladinskih štabov in predstavnike strokovnih delavcev, zaposlenih na avtomobilski cesti. Večerje so se udeležili tudi minister za promet vlade FLRJ Božidar Maslarić, sekretar vlade FLRJ za personalno službo Veljko Zeković, sekretar Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije Milijan Neoričić, predstavnik Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Savo Medan in direktor avtomobilske podjetja »Avtomobilska cesta« Mihajlo Švabić.

Minister Božidar Maslarić je imel govor, v katerem je med drugim rekel: Decembra 1945 je rekel voj. Tito delegatom ministrstva za gradnje: »Če hočemo biti napredna država, moramo zgraditi tudi nove moderne ceste. Najprej bomo začeli graditi avtomobilsko cesto Beograd—Zagreb in na ta način povezali ne samo naši dve najlepši mesti, marveč tudi mnoge naše kraje s cestami, ki se bodo po njej nadaljevale. Avtomobilsko cesto je treba takoj začeti in čimprej dokončati. Na dejanjih moramo čutili, s kakšnimi koraki in po kakšni poti se bo razvijala nova Jugoslavija.«

Takoj po teh besedah tovariša Tita so se delovni ljudje naše države lotili dela. Leta 1946. je bilo napravljeno 2% plana celotnega objekta, 1947 — 8%, 1948 — 30%, letos pa okrog 52%. V takem tempu so potekala dela na avtomobilski cesti. Še malo je treba, da bo popolnoma končana.

Graditev avtomobilske ceste ni bila lahka. Druga za drugo so prihajale številne težave: pomanjkanje strojev, gradiva, včasih celo lopat, vozilov in desk, nato kvalificiranih delavcev in tehničnega osebja. Letos je dela zelo oviral tudi dež, kar je preprečilo dokončanje del. Avtomobilsko cesto je motil tudi Informbiro s svojo protirevolucionarno dejavnostjo. Kakor vidite, je bilo mnogo ovir. Toda navzlic vsem tem težavam in zaprekam je avtomobilska cesta v glavnem gotova.

Glavna dela na avtomobilski cesti so končana, ker je vse naše ljudstvo sodelovalo pri njeni graditvi, pri odstranjanju zaprek. Pri letošnjih največjih delih na avtomobilski cesti je sodelovala tudi naša s slavo ovenčana Jugoslovanska armada. Borci naše Jugoslovanske armade so bili vedno v prvih vrstah med tistimi, ki so premagovali naše težave. Na avtomobilski cesti smo zgradili še

mnogo drugih stvari. Mnogo delovnih ljudi si je pridobilo strokovno sposobnost. S tega objekta jih je mnogo odšlo v tovarne, rudnike in druga podjetja, da bi pospešili proces industrializacije naše države. Mnogi delovni ljudje so se s pridobljeno široko politično izobrazbo vrnili na vas, da bi pospešili socialistično preobrazbo vasi. Avtomobilska cesta je bila, kot vsa naša gradbišča, velika šola zavednih graditeljev socializma.

Avtomobilska cesta je bila tudi šola za utrditev med vojni priborjenega bratstva in enotnosti naših narodov. Pri skupnem delu za splošno korist so se naši narodi globlje spoznavali, medsebojno so si povedali izkušnje pri delu, dogovarjali so se o vzajemni pomoči drug drugemu. Avtomobilska cesta je bila tudi šola solidarnosti svobodoljubnih narodov. Na njej so delale mladinske brigade iz drugih držav. Resolucija Informbiroja je skušala zmotiti to plemenito delo naših in inozemskih mladincev. Toda ta protirevolucionarna gonja Informbiroja je doživela polom. Tudi letos so delale na avtomobilski cesti mladinske brigade iz Bolgarije, Francije, s Svobodnega tržaškega ozemlja in druge. Ta naša avtomobilska cesta je še en dokaz, da so naši narodi trdno odločeni, da mora biti njihova država napredna, ker smo zgradili novo sodobno avtomobilsko cesto po vseh pravilih moderne tehnike. Ta cesta je živ dokaz, da je naše ljudstvo obracunal s svojo zaostalostjo in da koraka v novo življenje — v socializem. Ta cesta bo pospešila graditev socializma v naši državi, pospešila bo njeno industrializacijo in elektrifikacijo.

Končno se zahvaljujem vsem brigadirjem, borcem Jugoslovanske armade, tehnikom in inženirjem, voditeljem avtomobilske ceste ter vsem pomoznim delavcem za njihovo poštovno delo, za njihov trud, ker so bila glavna dela uspešno in hitro končana. (Tanjug.)

DANES SE BO PRICEL XIV. PLENUM CK LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

Danes se bo začel v Beogradu XIV. plenum Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije, ki bo trajal 5., 6. in 7. tega meseca.

Na plenumu bodo razpravljali v ideološko-političnem delu mladine, o nalogah Ljudske mladine v srednjih letih in o Zvezi pionirjev. (Tanjug.)

Vse industrijske stroke republiške industrije Hrvatske so presegle letni plan

Nad 90 podjetij in 9 glavnih direktij republiške industrije v LR Hrvatski je izpolnilo pred koncem leta svoje letne proizvodne plane. Republiška industrija je kot celota letni plan preseгла za 6%.

Vse industrijske stroke so presegle svoje proizvodne naloge: kovinska za 3%, tekstilna za 5%, živilska za 25%, grafična za 47% itd.

Proizvodnja je zelo narasla v primeri s prejšnjimi leti, ker so bili lanski pro-

izvodni plani precej večji. Lepe uspehe pa so dosegli tudi pri povečanju kakovosti in sortimenta.

V treh letih petletke so v podjetjih republiške industrije razglasili nad 2000 udarnikov, nad 400 delavcev pa je pomnožilo vrste novatorjev in racionalizatorjev. Novatorji in racionalizatorji so s svojimi predlogi pripomogli, da je industrija dosegla 60 milijonov dinarjev prihranka.

VELIKA GRADBENA DELA NA REKI

Letos se bodo začela velika gradbena dela na Reki in v reški oblasti. Gradbena dejavnost je bilo zelo živahna že lani.

Za večja podjetja kakor »Tretji maj«, »Vulkan« in »Aleksandar Ranković« na Reki so zgradili več manjših industrijskih poslopj. Mnogo pa so gradili tudi v Raši pri premožniku, v puljski ladjedelnici »Uljanik« itd. Oblastno gradbeno podjetje »Istra« je gradilo 50 stanovanjskih hiš za delavce ladjedelnice. Prav tako so zgradili štiri večje hiše za delavce podjetja »Vulkan« na Reki. Zidali so tudi stanovanjske hiše za delavce in nameščence reške ladjedelnice »Tretji maj«. V Pazinu so zgradili poslopje za gimnazijo.

Letos bodo nadaljevali nekonečna dela, graditi pa bodo začeli tudi na številnih stavbiščih. Na Reki bodo v ulici »Prvi maj« zgradili štiri petnadstropne stanovanjske hiše za nameščence direk-

cije luk severnega Jadrana. Ob novi avtomobilski cesti bodo sezidali več stanovanjskih blokov. Ob obali bodo začeli graditi reprezentativni hotel. Prav tako bodo začeli graditi poslopje oblastnega ljudskega odbora. Gradili bodo še številne stanovanjske hiše za delavce reških podjetij.

NA POMLADNO SETEV SO SE ZAČELI PRIPRAVLJATI

Posamezne kmetijske strojne postaje po državi so se začele že resno pripravljati na pomladanska setvena dela.

Kolektivni kmetijske strojne postaje v Pančevu, ki je izpolnil letni plan 17 dni pred koncem leta, že pripravljajo in popravljajo stroje za pomladanska dela. Traktorje so začeli popravljati že v prvi polovici decembra. Popravili so že številne sejalnice in žetvene stroje. Traktorje popravljajo po brigadnem delovnem načinu.

Najboljša prostovoljna gasilska društva nagrajena

Ministrstvo za notranje zadeve je nagradilo z denarnimi nagradami tista gasilska društva in posameznike, ki so v požarnovarnostnem tednu v letu 1949 s svojim požarnovarnim delom največ pripomogli k izboljšanju požarnovarnosti v žbe.

Nagrajeni so bili:
1. Gasilska zveza LRS — 100.000 din.
2. Gasilska zveza glavnega mesta Ljubljane, Ptuj, Kamnika, Idrije, vsaka po 25.000 din.
3. Prostovoljno gasilsko društvo Polje—Ljubljana, Kobjevje, Maslibor—Tezno. Razdrto, vsako po 15.000 din.
4. Prostovoljno gasilsko društvo Ra-

kovnik—Ljubljana, Gaberje—Celje, Ormož, Cerklje, vsako po 10.000 din.

5. Prostovoljna industrijska gasilska četa Mariborskih tekstilnih tovarn, tovarne »Gumica« Kranj, »Falters« Il. Bistrica, Tobačne tovarne Ljubljana, vsaka po 10.000 din.

6. Kolar Rudolf, poveljnik brigade okr. gasilske zveze Gor. Radgona, Frisar Karl, poveljnik brigade okr. gasilske zveze Murska Sobota, Reš Ignac, poveljnik brigade okr. gas. zveze Kranj, vsak po 1800 dinarjev.

7. Fon Franc, poveljnik gasilskega društva Bovec 2000 din in Samatir Karl, poveljnik gas. ind. čete predilnice in tkanice Maribor, 1500 din.

MILOVAN DJILAS

Problem šolstva v boju za socializem v naši deželi

(NADALJEVANJE)

Kot važen in nujno potreben element, ki naj izpolni ves sistem šolstva, je treba napovedati poudariti predšolsko in izvenšolsko vzgojo (otroški domovi, pionirske in šolske organizacije, povezovanje staršev s šolo itd.). Predšolska in izvenšolska vzgoja naj nam bo v širšem smislu potrebno dopolnilo šolskega sistema, izobrazbe in vzgoje. Zato je nepravilno, da šolski in prosvetni organi menijo, da jih to zelo malo zadeva in da bodi vse njihovo delo omejeno zgolj na šolo. Predšolska in izvenšolska vzgoja in izobrazba seveda nista zgolj stvar šole, marveč prav tako množičnih organizacij in staršev. Nesmiselno pa bi bilo tudi, če bi se same šole, potemtakem pa tudi prosvetni in šolski organi, ne zmenili za to, kako in kaj delajo otroci in mladina izven šole. Razen tega množične organizacije ne morejo zagotoviti ne strokovnega kadra, ne pripomočkov, ne pedagoško dobre literature, najmanj pa na znanstvenih pedagoških načelih slovenskega dela. Vzgojo in izobrazbo v našem sistemu v celoti in v družbenih odnosih, ki nastajajo pri nas, moramo in moramo pravilno postaviti samo, če sta plod naporov vseh: Partije, drugih množičnih organizacij, šole, vseh prosvetnih ustanov in samih staršev. Pomen predšolske in izvenšolske vzgoje je dvojen: na eni strani nudi otrokom in mladini tiste vzgojne elemente, ki jim jih šola sploh, zlasti pa zdaj, ne more nuditi v celoti (šport, zabava, kolektivnost, vsestransko razvijanje individualnih lastnosti, nagnjenj in etičnih vrtilin), na drugi strani pa jih neposredno povezuje z družbeno stvarnostjo ter politično aktivnostjo in problemi dežele. Zato sta predšolska in izvenšolska vzgoja za pravilno vzgojo in formiranje zavesti pri otrocih in mladini velikanskega pomena. Ta vzgoja jih povezuje, pripravlja na šolo, pomaga in mora pomagati sami šoli, da laže izpolni svoje naloge.

Eno izmed bistvenih načel v našem sistemu šolstva bodi, da se lahko iz vseh nižjih šol (ob opravljanju naknadnih oziroma sprejemnih izpitov) preide v višje šole.

Tako bi ves sistem našega šolstva ter eploh sistem izobrazbe in vzgoje sčasoma postal enoten, hkrati pa bi dobil tisto gibčnost in raznovrstnost, ki nam je potrebna tako zaradi gospodarskega razvoja in raznovrstnosti v razvoju republik, kakor tudi zaradi kulturnega dvigovanja naših ljudi na splošno.

IV

Zelo važno je tudi naše nadaljnje delo za zgraditev, izpopolnitve in zboljšanje učnih programov, skratka, delo na vključevanju učnih programov z našo generalno linijo v pouku, z našimi splošnimi cilji, pa tudi z vsem našim sistemom šolstva in našimi konkretnimi potrebami.

Obširna pomanjkljivost naših sedanjih učnih programov je, da so preobširni in prenatrpani. To velja malodane za vse predmete in vse šole. Učne programe je treba skrajšati, tako da se učence učijo v glavnem samo tistega, kar je osnovno, bistveno, kar mu nudi kvaliteto znanja. V tej zvezi je zelo važno, da nižji organi ne zavirajo — zlasti v osnovnih in srednjih šolah — iniciative učiteljev in profesorjev in da jim ne vsiljujejo nekakšnih kopit glede načina razlage, načina in porazdelitve obvladovanja programa. Vsako pikolovsko in formalistično jahanje na predpisih — tega pa je pri nižjih organih mnogo — nam lahko samo škoduje, lahko ubije tisti konkretni, osebni način, ki ga vsak dober in za delo vnet vzgojitelj (takšnih pa je večina) vnaša v razlago predmetov in v delo učencev. Nekaj moramo brezpogojno zahtevati od vseh, tako od učiteljev kakor tudi učencev: da si pridobijo solidno znanje, da dobro znajo predmete v tistem obsegu, ki ga določajo programi. Kako pa bodo to dosegli, je treba prepustiti njim samim in nižjim ustanovam.

Iz tega očitno izhaja, da je treba tudi republikanskim ministrom prepustiti iniciativo v boju za izpolnitev, pa tudi za izpopolnitev programov. Okvirni programi, zlasti iz prirodoslovnih ved, naj bodo seveda isti za vso državo (zadevni z nižjo in srednjo šolo), toda to ne pomeni, naj bi bili isti tudi učbeniki — celo za fiziko, matematiko in kemijo ne. Ista ali približno ista naj bo za vso državo stopnja znanja in naravoslovnih, pa tudi drugih ved, isti boj za idejnost, isti duh naj bo v vseh predmetih in v vseh šolah. Način pridobivanja vsega tega pa naj bo in mora biti različen, ker je res smešno misliti, da bo n. pr. ista kvaliteta znanja povprečnega srednjega tehnika v Sloveniji ali v Črni gori in Makedoniji. Čemu bi n. pr. uvajali enotne učbenike? To bi bilo napačno, to bi ubilo iniciativo v sestavljanju čedalje boljših učbenikov. Ministristvo za znanost in kulturo naj organizira komisijo za učbenike, toda takšno, ki ne bo pisala, marveč spremljala nove učbenike in dajala zanje iniciativo, najboljše učbenike iz posameznih republik pa nagradjevala in priporočala drugim republikam.

Glavna pomanjkljivost naših učnih programov pa niso programi sami, marveč učbeniki, s pomočjo katerih je treba doseči uresnitve programov.

Ne bom govoril o tem, da imamo malo učbenikov, da so tehnično slabo opremljeni. Tudi temu bomo morali v bodoče posvetiti mnogo več pozornosti.

Opozoriti hočem samo na tisto, kar je bistveno: naši učbeniki, zlasti večina učbenikov iz družbenih ved, so kratko in malo prevedeni iz ruščine in v njih niso le velike splošne idejne pomanjkljivosti, marveč tudi napačno, neznanstveno in

omalovražujoče obravnavanje ne le drugih narodov, marveč tudi naše lastne nacionalne zgodovine. Zato moramo takoj mobilizirati vse najboljše sile, da bomo čimprej dobili naše lastne — če ne vseh, pa vsaj večino — originalne učbenike za vse družbene vede, čeprav bi bile v začetku v njih tudi znatnejše pomanjkljivosti. V tej zvezi in glede na pomanjkanje kadrov, ki bi učbenike pisali, bi lahko republike v začetku združile sile preko ministrstva za znanost in kulturo, da bomo čimprej dobili potrebne učbenike (zlasti iz splošne zgodovine).

Prav tako so prevedeni tudi mnogi učbeniki iz prirodoslovnih ved. Zdej očitno, da smo glede tega zanemarili potrebe, ker je bilo pri nas že pred vojno dokaj dobrih učbenikov iz teh ved, imamo pa tudi kadre, ki lahko napišejo solidne in sodobne učbenike. Popolnoma razumljivo je, da v prevedenih učbenikih ni niti besedice o naši stvarnosti, o našem razvoju, bogastvu in pridobitvah. Zato je potreben tudi v tem vprašanju in v tej smeri temeljit prelom.

Ko sem dolejš govoril o učbenikih, sem mislil samo na nižje in srednje šole, ne pa tudi na univerze. Nikakor ne naprotujemo, da bi na univerzah, zlasti v prirodoslovnih vedah, uporabljali prevedene učbenike (ker je treba tu uporabljati tisto, kar je znanstveno, najboljše in najpopolnejše), pri tem pa je treba nenehno razvijati iniciativo in pisati tudi naša originalna dela. Če pa že prevajamo, je treba preko solidnih znanstvenih komisij izbrati najboljše učbenike iz tujine, take, v katerih so razločene najnovejše pridobitve znanosti. To je potrebno tudi zato, ker nam primanjkuje učbenikov, in da dobimo slike z najvišjimi tehničnimi in znanstvenimi pridobitvami v drugih deželah. To pa ne pomeni, da bi morali take učbenike sprejemati nekritično. Lahko jih opremimo z uvodi in komentarji, v katerih bodo razkrinkani reakcionarni, idealistični in mehanicistični nazori, ki so jih navadno polna tudi takšna dela. Drugače pa je z učbeniki s področja družbenih ved. Tudi tu ni treba izključiti prevajanja dobrih del. Toda tu moramo v glavnem sami ustvarjati, uporabljati moramo pomožno literaturo in izmenjavati najboljša predavanja med samimi univerzami, pa tudi med njimi in drugimi ustanovami. Druge poti ni in ne more biti, če hočemo v tem pogledu res napredovati z vso državo in vsem ljudstvom ter z razvojem sodobne tehnike in znanosti na splošno.

Nastane vprašanje: kako in kdaj naj si učenec pridobi splošno ideološko izobrazbo, kako in kdaj naj izoblikuje pravilno gledanje na svet? Očitno mora biti vsa znanost in kultura, vse njune panoge, kakor tudi ves pouk prežet z idejnostjo. Znanost in kultura, vse njihove panoge, moramo obravnavati s stališča boja za revolucionarno spremembo narave in družbe, boja za uporabo dialektičnega in zgodovinskega materializma. Napačno bi bilo misliti, da je ta boj že dokončen, kajti dialektični materializem je tudi sam dialektičen, in po svojem bistvu nasprotuje slehernemu poskusu, da bi ga dogmatizirali. To je splošna teza, zelo važna za našo orientacijo. Konkretno pa to pomeni: naša naloga glede tega je zdaj predvsem, da razvijamo boj za uporabo zakonov dialektičnega in zgodovinskega materializma na vseh področjih znanosti in kulture, da razvijamo boj proti reakcionarnim, idealističnim, mehanicističnim, vulgarizatorskim, nacionalističnim, dekadentnim in dogmatičnim nazorom.

Zdi se nam, da je boj za uporabo dialektičnega in zgodovinskega materializma kot metode na vseh področjih znanosti in kulture, boj za odkrivanje konkretnih zakonitosti v posameznih vejah znanosti in kulture, kot manifestacije splošne zakonitosti v naravi in družbi, hkrati najboljši, najpopolnejši in najučinkovitejši način za izoblikovanje pravilnega gledanja na svet. Iz tega izhaja, da bi bila zgrešena sleherni izločitev marksizma-leninizma v poseben učni predmet (gre za uvedbo takšnega učnega predmeta na univerzah). S tem bi dialektični in zgodovinski materializem izločili iz celote znanosti in kulture, na razvoju katere je — poleg drugih činiteljev — nastal in se dalje razvija. V tem bi se pokazala ne le naša slabost na idejnem področju (se slabosti je nedvomno precej), marveč tudi pomanjkanje poguma, da se v boju za novo gledanje na svet oporimo s samim bistvom problema, s problemom kot celoto, s poglavitno in osnovno težavo. To bi bila naposled neogibna pot k ločitvi dialektičnega in zgodovinskega materializma od njegove uporabe, pot k njuni neogibni dogmatizaciji.

Takšno stališče pa ne pomeni, da bi si moral učenec pridobiti gledanje na svet samo iz posameznih panog znanosti in kulture. Tudi to bi bilo napačno. Tako bi ne mogel lahko razumeti splošnih zakonov, ne mogel bi si ustvariti celotne slike o zakonih, ki vladajo v naravi in družbi. Zato bi morali nuditi učencem tudi to, v skladu s pridobivanjem njihovega splošnega znanja ter z oblikovanjem njihove zavesti in njihove vloge v družbi.

Spričo vsega tega menimo, da bi morali obvezno vpeljati v dveh zadnjih razredih vseh srednjih šol proučevanje splošnih pojmov iz filozofije (vštevši tudi osnovno logiko in psihologijo ter v zelo skrajšani obliki zgodovino filozofije), natančneje rečeno: splošnih načel dialektičnega in zgodovinskega materializma. Ti razredi, mimogrede rečeno, ustrezajo dobri, ko mladina dozoreva, dobi, ki je za oblikovanje njene zavesti, njenega znanja in njene duševnosti zelo važna.

Na vseh višjih šolah pa bi morali kot obvezno vpeljati proučevanje — najprikladnejše bi bilo morda v dveh letih — temeljev zgodovinskega materializma in marksistične sociologije (temelji družbenih ved). Studentje bi se temeljiteje seznanili z osnovnimi zakoni razvoja družbe in posameznih družbenih ved. To ustreza njihovim že zreli dobri, njihovemu aktivnemu in zavestnemu stopanju v družbeno življenje. (Samo po sebi se razume, da ni treba zdaj takoj ničesar spreminjati, dokler ne bodo končane ustrezne organizacijske in programske priprave.)

In naposled bi bilo treba po našem mnenju v zadnji razred ali dva zadnja razreda vseh srednjih šol vpeljati proučevanje predmetov državne graditve (namučno proučevanje ustave), ki bi obsegal proučevanje temeljnih zakonov in načel, na katerih je nastala naša ljudska, socialistična demokracija in na katerih se razvija.

Ni treba niti poudarjati, da proučevanja teh problemov ne moremo obravnavati kot proučevanje nekakšnih navadnih šolskih predmetov. Način njihovega proučevanja, zlasti na univerzah, mora ustrezati njihovemu značaju in dejstvu, da tu ne gre toliko za to, da bi se mladina seznanila z dejstvi in datumi, čeprav je tudi to potrebno, kolikor za izoblikovanje gledanja na svet kot celoto, za izoblikovanje družbene zavesti študentov. Čeprav naj bi formalno obe vprašanji (filozofija na gimnazijah in temelji družbenih ved na univerzah) v vsem imeli značaj učnih predmetov, metod diskusije, preverjanja pravilnosti nazorov, osvajanja bistva, bi morali prevladovati nad navadnim šolskim izpraševanjem, značilnim za prirodoslovje, pa tudi za druge vede. Prav tu je treba bolj kakeri kjer koli pomagati dijakom, da bo problem razumljiv, ne pa da se ga bo maguliralo.

Treba bi bilo omeniti še nekaj o problemu proučevanja naše zgodovine književnosti in jezikov. V naših učnih programih so ti predmeti v glavnem postavljeni pravilno in te programe je treba samo še zboljšati. Toda o tem problemu smo že dovolj pisali in govorili, tako da se se že izkristalizirali pravilni nazori. Poudariti bom samo tisto, kar je videti sporno: ali naj se učimo v osnovnih šolah (to je v šolah, kjer traja pouk samo štiri leta) razen svoje, še vse zgodovine jugoslovanskih narodov, v Sloveniji in Makedoniji pa tudi srbskega, oziroma hrvaškega jezika? Po našem mnenju bi se morali v osnovnih šolah — v ustreznih razredih — razen svoje — učiti tudi zgodovine jugoslovanskih narodov, seveda v najbolj splošnih potezah. Vprašanje srbskega ali hrvaškega jezika v osnovnih šolah v Sloveniji in Makedoniji je treba prepustiti samima republikama, naj ga rešita, kakor hočeta. Mislimo, da bi bilo treba v osnovne šole teh dveh republik po možnosti vsaj v najmanjši meri in v najbolj poljudni obliki vpeljati srbski oziroma hrvaški jezik. Pravilno bi bilo storiti isto z makedonskim in slovenskim jezikom v Srbiji, na Hrvaškem, v Črni gori ter Bosni in Hercegovini (v Sloveniji z makedonskim, v Makedoniji pa s slovenskim). Stiki med republikami so čedalje živahnjejši in človeku samo koristi, če se nauči jezikov bratskih narodov.

Toda v osnovnih šolah se seveda ni mogoče učiti tujega jezika v pravem pomenu besede. S pesmicami in drugimi lahimi besedili pa lahko otrokovo uho vsaj navadno na jezike drugih jugoslovanskih narodov.

V srednjih šolah, zlasti v splošnoizobrazbenih, pa je treba že doseči v proučevanju zgodovine in jezikov bratskih narodov določeno temeljno znanje.

Naše partijske organizacije, pa tudi višji partijski forumi in odgovorni voditelji, se čisto pritožujejo, da kler reakcionarno vpliva na šolsko in predšolsko mladino. Ni dvoma, da imamo opraviti s tem vplivom na del mladine in da bi bilo napačno podcenjevati njegovo nevarnost.

Toda prav tisti, ki se pritožujejo zaradi te nevarnosti, navadno premalo razvijajo ideologijo, politični in kulturni boj proti takšnemu vplivu. Večina mi bi radi zamenjali te nenadomestljive in najbolj učinkovite oblike idejnega in političnega boja s administrativnimi ukrepi, ki — kakor kažejo izkušnje — ne morejo roditi zaželenih sadov in ki bi lahko ne le zavrele proces diferenciacije med duhovščino, marveč še bolj proces odtevanja množice izpod reakcionarnega vpliva cerkve.

Naša politika do cerkve je bila pravilna in — vzeta v celoti — je rodila lepe sadove. Iz cerkve nismo napravili mučenika, pa tudi nobenih večjih pravice ji nismo dali, kakor jih ima katera koli družbena organizacija. To je bilo pravilno. V naši liniji ni treba torej ničesar spreminjati. Tembolj pa je potrebno spreminjati marsikaj v praksi partijskih in mladinskih organizacij. Treba je poglobiti ideološko, politično in kulturno delo, da bomo mlade ljudi pravilno vzgajali in onemogočili reakcionarni vpliv cerkve. Razen tega je treba samo šolo, postopno in nevsiljivo, preusmeriti v ideološki boj proti temu reakcionarnemu vplivu, ki otežkoča dijakom pravilno pojmovati sodobno znanost. Naši partijski forumi so popolnoma zanemarili zelo važno vlogo šole in šolskih ustanov, ki jo lahko imajo v tem vprašanju, ne le v posameznih konkretnih primerih, marveč tudi na splošno.

Glede učenja tujih jezikov bi moralo biti izhodišče našega pouka to, da potrebuje naša dežela mnogo kadrov, ki znajo vsaj enega izmed tako imenovanih

velikih jezikov. Bilo bi napačno in smešno dati prednost temu ali onemu svetovnemu jeziku (ruskemu, angleškemu, nemškemu ali francoskemu) in dokazovati to s temi ali onimi ideološkimi vzroki. Vsako priznavanje prednosti katerega koli izmed teh jezikov bi nam lahko samo škodovalo, zaviralo bi naš tempo v vsakem pogledu, zapiralo pa bi nam tudi mnoge kulturne in znanstvene zaklade, ki so nam dostopni samo, če znamo enega izmed teh, oziroma vse te jezike skupaj.

Zato menimo, da je najbolj pravilno izenačiti — pravice teh jezikov v šolah. Na gimnazijah je torej treba začeti s prihodnjim šolskim letom od prvega do osmega razreda obvezno pouk enega izmed teh štirih jezikov (ruščine, angleščine, nemščine ali francosčine), od petega razreda ali pa prej pa še enega izmed njih. Kar zadeva latinščino, bi jo bilo treba po našem mnenju poučevati od petega razreda (na gimnazijah), in sicer zato, ker si globlje in vsestranskega študija nobene znanosti in uporabe literature na visokih šolah ne moremo misliti brez znanja tega jezika. Razen tega in ker je znanje latinskega in starogrškega jezika naši deželi zelo potrebno zlasti za proučevanje naše preteklosti, naj bi imelo vse republike vsaj po eno, nekatere pa tudi po več klasičnih gimnazij. Bilo bi zelo koristno, če bi v Makedoniji in Bosni, pa tudi v republikah, kjer je to potrebno, organizirali gimnazije ali oddelke, v katerih bi poučevali arabski in turški jezik.

Tudi v srednjih strokovnih šolah bi se morali učiti enega izmed tujih jezikov in najboljše bi bilo, če bi bil tisti, ki se ga je dijak začel učiti že v prvem razredu gimnazije.

Prav tako je potrebno, da se študentje uče enega izmed omenjenih štirih tujih jezikov, tako da ne bi bilo univerzitetno izobrazbeno človeka, ki ne bi dobro obvladal enega izmed svetovnih jezikov. Seveda zadostuje, da dijak, če se je na gimnaziji dobro naučil enega izmed teh jezikov, samo na izpitu pokaže potrebno znanje. S tem bi študentom, ki že imajo določeno jezikovno znanje, lahko skrajšali rok obveznega učenja tujih jezikov. Skrajšanje bi lahko v glavnem veljalo za študente, ki so se osem let na gimnazijah učili tujega jezika in sklenili učiti se prav tega na univerzi. Ni treba niti poudarjati, da je izključil cilj učenja tujih jezikov na univerzah, da se univerzitetno izobraženi ljudje usposobijo, da bodo dobro obvladali en tuj jezik, ne pa da bodo podrobno proučevali jezike kakor v filoloških skupinah. Na univerzah bi bilo treba študentom dovoliti, da si izberejo namesto enega izmed omenjenih štirih jezikov tudi italijanščino ali španščino.

Nadalje je pred nami problem, da se postavimo na jasno stališče v vprašanju tako imenovane ozke specializacije. Sodobna znanost in tehnika sta se tako zelo razrasli in se še vedno razrašata, da se sami vsiljujejo ta problem. Sodobni kapitalizem je žel glede tega tako daleč, da se zdaj v razvitih kapitalističnih deželah v več panogah usposabljajo preozki specialisti, ki so nesposobni, da bi se povzpeli preko stroke, ki jim v tistih pogojih omogoča, da pridejo do zaslužka. V socializmu pa ne sme biti tako. Pa tudi ni treba, da bi bilo tako zaradi samih ljudi kakor tudi zaradi socializma. Očitno je na eni strani, da sodobni človek ne more več popolnoma zajeti nekega celotnega področja in v praksi enako uspešno sodelovati v vseh njegovih področjih. Na drugi strani vidimo, da nobena panoga ni ločena od drugih. Se več, če se posamezna znanstvena področja in celo posamezne panoge v njih razvijajo neenakomerno in skokoma, ni tega razvoja brez stikov z drugimi znanstvenimi področji in panogami. Izkušnje dalje kažejo, da ozki specialisti, ki nimajo širšega in bolj solidnega znanja z vsega področja, težko in počasi napredujejo celo v svoji stroki. Navadno bolje opravljajo svoj posel, zelo pogosto pa ga ne morejo razvijati, ker nimajo dovolj široke podlage in širokega obzora za svojo lastni razvoj. Nasprotno pa se v naših republikah in v Makedoniji s širšim obzorjem v praksi zelo hitro razvijajo in da se celo kot ozki specialisti hitro razvijajo in pokažejo večjo iniciativo.

Morali bi torej hkrati zagotoviti našim novim kadrom široko izobrazbo iz znanosti, ki so si jo izbrali, in zagotoviti njihovo specializacijo za tiste stroke, za katere so takšni specialisti nujno potrebni. Zato bi morali — to pa ustreza tudi naši splošni smeri šolanja ljudi s širokim obzorjem in znanjem — našim novim kadrom zagotoviti kar najširšo podlago in omogočiti, da bi se hkrati v določeni fazi šolanja ali na praktičnem delu po končanem šolanju specializirali za določeno stroko.

To velja zlasti za univerze. Pa tudi na srednjih strokovnih šolah je napačno držati se najožje specializacije. To onemogoča nadaljnji razvoj kadrov. Razen tega pa ne smemo pozabljati, da je naš gospodarski razvoj bujen in da zahteva tako hitro premeščanje kadrov, da se bodo lahko same ljudje s širšim znanjem poglabljali v nove posle in nove probleme, ki jih življenje nenehno postavlja in jih bo čedalje bolj postavljalo.

Tu se nisem podrobno dotaknil problema nižjih (tudi šol učencev v gospodarstvu) in srednjih strokovnih šol. Glede pristojnosti menim, da je zdaj v glavnem že dobro postavljena. Ministristvo za znanost in kulturo ter republiška ministristva naj obdržijo splošno kontrolo nad

temi šolami, če je že nimajo. Samo po sebi se razume, da je treba učne programe teh šol sestaviti po enotnem načelu, ki bi dopuščalo maksimum razlik v republikah ne glede na tipe šol.

Posebej pa moram poudariti še problem skrbi za nižje strokovne šole (tudi šole učencev v gospodarstvu). Prosvetni organi se skoraj sploh ne zanimajo za pedagoško in za splošno izobrazbeno problematiko teh šol. Razen tega so te šole v vsakem pogledu zapostavljene. Zapostavljanje teh šol je napačno prvič, ker je to prav za prav podcenjevanje šole na splošno, drugič pa je to zapostavljanje novih rodov, delavskega razreda naše dežele, ki jim moramo z vsemi silami omogočiti, da se bodo temeljiteje izobrazili strokovno in glede splošnega znanja. Pozabljanje tudi ne smemo, da bodo tudi te šole važen vir bodočih kadrov iz delavskih vrst za srednje in višje strokovne šole. Zato je vsako zanemarjanje teh šol v vsakem pogledu napačno in škodljivo.

Tudi problema umetniških šol se nisem posebej dotaknil. Splošna načela, ki sem jih poudaril, je treba aplikirati tudi nanje tako, da bomo — glede na sam značaj učnih predmetov in značaj samih šol — morali vnesti v te šole še več širine in elastičnosti, hkrati pa si prizadevati, da dosežemo v njih čim širši razmah idejne borbe.

V

Način vodstva našega šolstva ne ustreza več sedanjim potrebam in težnjam razvoja naše dežele, še manj pa smislu in smeri idejnega boja, ki ga zdaj malodane na vseh področjih že bje naša Partija.

Predvsem, če imamo le eno vprašanje, v katerem bi bilo treba dati republikam kar največ samostojnosti in jim prepustiti kar največ iniciative, tedaj je to vprašanje prosvete in kulture. Zato bi bilo nujno potrebno: načelno jasno določiti ne le kompetenco in vlogo zveznega ministristva za znanost in kulturo ter republiških ministristev za prosveto, marveč tudi nižjih organov znanosti in kulture.

Ministristvo za znanost in kulturo bi moralo svoje delo omejiti izključno na zvezne prosvetne, kulturne in znanstvene probleme in na ustrezne zvezne ustanove. Nadalje bi moralo imeti pravico do splošne evidence nad delom republiških ustanov in sklicevati konference za posamezna vprašanja, bodisi načelnega in splošnega, bodisi posebnega pomena. Dajati bi moralo obvezni programski minimum za posamezne tipe šol in ne ovirati republik, da določajo maksimum in skladu s svojimi pogoji. Ministristvo za znanost in kulturo bi moralo tudi organizirati v svojem okviru in pomagati republiškim ministristvom pri organizaciji znanstvenih ustanov na splošno, pedagoških pa še posebej. Vse drugo je treba prepustiti republikam. Tako bi ministristvo za znanost in kulturo dobilo več dejanske iniciative v delu za znanost, prosveto in kulturo. Popolnoma napačna je težnja, da bi upostavljali nekakšne enotne administrativne stroje ali takšen način vodstva, kakršnega imamo v gospodarskih panogah. Tam gre za proizvodnjo, tu pa za ljudi. Sicer pa tudi tam ne gre brez ljudi in človeške zavesti, toda ljudi tam ne proizvajajo. Iz ministristva za znanost in kulturo čisto prihajajo pritožbe, da so republiška ministristva za prosveto in komiteji za znanost nedisciplinirani, le-ta pa se pritožujejo, da jih ministristvo za znanost in kulturo ovira in da čisto ne razume njihovih problemov. Ne bom se spuščal v to, kdo ima prav in kdo ne, zdi pa se mi, da imajo pogosto prav prvi in drugi. Eno pa nam mora biti očitno: prava disciplina je tista, ki temelji na idejni enotnosti, in tako disciplino lahko upostavimo predvsem s sodelovanjem in podpiranjem, dalje z natančno razmejitvijo kompetenc. Druge poti ne vidimo, če nečemo ubiti iniciative ali razbiti idejne, politične in organizacijske celote naše prosvetne politike.

Če pa tako postavljamo vlogo zveznega ministristva za znanost in kulturo, če preganjamo iz njega težnjo po administrativnem in birokratskem vodstvu, ne smemo pozabiti na enako in celo večjo nevarnost, ki se lahko vgnezdí — in ki se je ponekod že vgnezdila — v republiških ministristvih za prosveto in komitejih za znanost in kulturo, pa tudi v nekaterih univerzitetnih ustanovah.

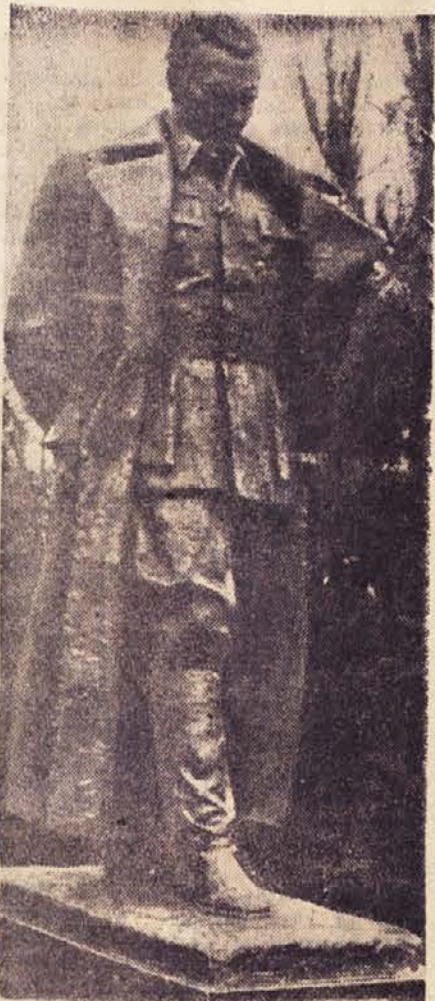
Komiteji za znanost in kulturo so imeli pozitivno vlogo takrat, ko je bilo treba upostaviti in organizirati višje šolske ustanove. Zdej je ta doba v glavnem končana. Komiteji samo si zamišljali kot majhne ustanove, ki bi reševale osnovna načelna, organizacijska in druga vprašanja. Zdej se spreminjajo v okorne birokratske ustanove z razpredenim aparatom. Menimo, da je treba — zlasti zdaj, ko je glavni del organizacijskega vprašanja urejen — odločno iztržiti te težnje in napoliti komiteje (oziroma ministristva) za znanost in kulturo ter njihov aparat in način vodstva na tiste naloge, ki so jim bile namenjene. Zakaj so na pr. potrebni paralelni aparati v njih in na univerzah? Bistvo vprašanja je: ali naj te ustanove podpirajo razvoj znanosti in kulture z reševanjem in podpiranjem v velikih načelnih vprašanjih, ali pa naj tudi — to pa praktično pomeni: večina — vodijo po administrativni poti? Ni dvoma, da se moramo odločiti za prvi način, ki je koristnejši in učinkovitejši za razvoj znanosti in kulture; treba je torej primerno urediti aparat komitejev (oziroma ministristev) za znanost in kulturo, njihovo organizacijo, metode dela in vodstva itd.

(Nadaljevanje sledi)

OB NAGRADAH VLADE FLRJ

Anton Augustinčič in njegov monumentalni kip „MARŠAL TITO“

Priznanje, ki sem ga dobil s to nagrado, je rekel akademski kipar Anton Augustinčič, nagrajen s prvo nagrado za likovno umetnost v znesku 120.000 din za kip maršala Tita, »je zame moralni uspeh in bo močna vzpodbuda za nadalj-

nje delo. Veseli me zlasti, da sem nagrajen za delo, ki sem ga ustvarjal s posebnim navdušenjem in ljubeznijo.

Ko je govoril o nagrajenem delu, je kipar Augustinčič med drugim rekel:

»Kip prikazuje maršala Tita kot vojaka, in klesal sem ga po njegovih likih iz V. ofenzive. Njegovi glavni značilnosti sta odločnost in sila. Prizadeval sem si, da bi se ob monumentalnosti kipa ohranili skladnost in naravnost. Zdi se mi, da se mi je to posrežilo.«

Kip stoji na dvorišču hiše v vasi Kumrovcu, kjer je bil rojen maršal Tito.

Anton Augustinčič je začel študirati kiparstvo v Zagrebu pri Valdecu in Frangešu, leta 1922. pa je postal najboljši učenec Ivana Meštrovića. Od leta 1924. se je mudil v Parizu, kjer je obiskoval šolo uporabne umetnosti. Pozneje je obiskoval šolo lepih umetnosti. V Parizu je dvakrat razstavljal in na mednarodnem natečaju je dobil drugo nagrado za arhitektonsko ureditev neke velike londonske trgovske hiše. Po vrnitvi v Zagreb je intenzivno delal in leta 1927 je priredil veliko razstavo »Pomladni salon«.

Glavni vrline likovnega ustvarjanja Antona Augustinčiča sta plastična vsebina, polna izraza in živahnosti, ter močan realizem.

Od njegovih večjih del so znani spomenik Petra Kocića v Banjaluki, spomenik »Padlim borcem« v Nišu, dva velika bronasta kipa konjenikov na Dušanovem mostu v Skoplju, kip »Rudar« pred Mednarodno borzo dela v Ženevi in drugi.

Po osvoboditvi slove med znanimi deli kiparja Augustinčiča spomenik padlim rdečarmejcem v Batinovi Skeli, kiparska kompozicija »Prenos ranjenca« in kip »Maršal Tito«, nagrajen z najvišjo nagrado za leto 1949.

Za politične karikature je prejel prvo nagrado Pjer Križanič

Skozi celih 35 let umetniškega dela je Pjer Križanič v svojih karikaturah izražal misli in čustva ljudstva; boril se je proti slehernemu naznanjstvu in zatiranju, za pravice delovnega ljudstva in delovnega človeka, za demokratične svoboščine in socialno pravico. Za kot študent Zagrebske slikarske akademije je začel Pjer Križanič risati karikature v zagrebskem satiričnem listu »Koprive«. Vse njegove karikature iz tistih časov so naperjene zlasti proti tujemu jarmu, ki je preprečeval enotnost jugoslovanskih narodov. To njegovo delo je pretregala prva svetovna vojna, ko so Pjera kot vojaka mobilizirali in ga poslali na italijansko fronto z žigom »politično sumljiv«.

Po vojni je prišel Pjer v Zagreb in sodeloval večinoma v »Politiki«. Bil je zelo aktiven kot kritik in zasmehovalec takratnega korumpiranega sistema lažnega Aleksandrovega parlamentarizma. Leta 1927. je Pjer izdal prvo zbirko karikatur pod naslovom »Kuku Todore«, ki je obsegala predvsem satiro na notranjo politiko stare Jugoslavije.

Pod diktaturo se je Pjer v začetku lotil karikaturne iz družbenega življenja. Ukvarjal se je s problemi gmotnega stanja malega človeka, prikazoval je vsakodnevne križe in težave delavcev in kmetov, se zavzemal za nacionalno enakopravnost jugoslovanskih narodov, bičal korumpirani uradniški aparat in brezobzirno izkoriščanje delovnega ljudstva, kolikor je dopuščala cenzura, pa tudi diktaturo šestojanuarskega režima.

Ko se je pojavil fašizem, je postalo to gibanje malodane edini predmet Pje-

Prežihov Voranc in njegove „Solzice“

»Prežihovega Voranca smemo in moramo imenovati v eni sapi z našimi najboljšimi imeni.« Te besede je napisal Oton Zupančič tri tedne pred smrtjo v uvodu k njegovi, zdaj nagrajeni knjigi »Solzice«. In še pred tem beremo naslednje stavke, ki bolj kot dolge razprave pojasnjujejo veliko umetnino:

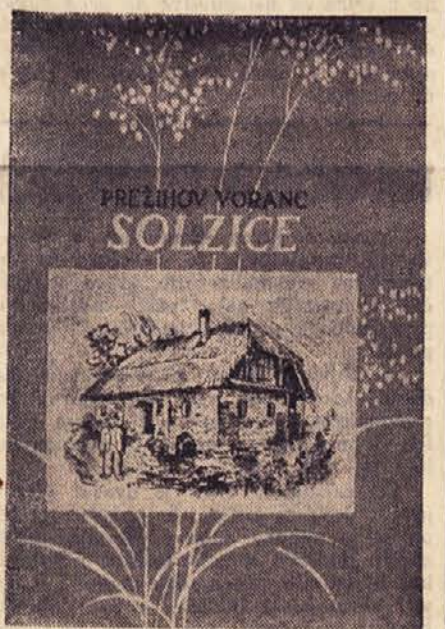
»Se enkrat odprem »Solzice«. Ali je mogoče lepše prikazati mater, njeno ljubezen do otroka in otroško ljubezen do nje? Pri nas je znal to samo še Cankar.

Glej žensko pred hišo v prvi jutranji svetlobi, ko prejme solzice iz Vorančevih rok! To je prizor stkan iz same luči; ali ni to Bogomila, ki jo oblije mavrica? Tako lepoto je zmoget pri nas edini Prešeren.

In če se ozrem od »Solzice« na »Samorastnike« se domislil Groharja, ki je pri nas prvi občutil veličastnost kmečkega dela in mu je naslikal s svojim »Spravilom krompirja« najmonumentalnejši spomenik.

Pot Prežihovega Voranca je pot borca komunista in pot pisatelja, ki je svojo pisateljsko moč izoblikoval ravno v borbi v vrstah Komunistične partije. Dolga leta je preživel v tujini, prepotoval vrsto držav in izkusil ječe vrste buržoaznih režimov. Leta 1934 piše v ječi na Dunaju svoj prvi roman »Doberdob«, ki se je tiskal mnogo pozneje, šele malo pred začetkom druge svetovne vojne. V njem je spregovoril pisatelj, ki mu njegovih prvih povesti takratni slovenski literarni svet ni priznal in jih prezrl — o prvi svetovni vojni.

Ime Prežihov Voranc (pravo ime je Lovro Kuhar) se prvič pojavi v »Sodobnosti« leta 1935 z novelo »Boj na Požiravniku«. In sledile so še druge, od katerih je najpomembnejša znameniti »Samorastniki«. Te stvaritve so bile v takratnem slovenskem literarnem svetu spriče ideološke ponižnosti in zmedenosti močan preokret v realizem, preokret k progresivni umetnosti, pomenile so najmočnejše

oblikovanje slovenskega preprostega človeka, delavca in kmeta, bila je to podoba žive slovenske stvarnosti brez idiličnosti v vsej njeni moči in grozoti. Ni čuda, da ima to delo Prežihovega Voranca ogromen pomen za zgodovino slovenskega realizma, ime-

rove satire. Z naraščanjem fašistične agresije in čedalje očitnejšim ogrožanjem miru je prehajala Pjerova karikatura od ironije na čedalje bolj strupeno satiro.

Med državljansko vojno v Španiji je dobila Pjerova karikatura obliko odkrite in srdite borbe proti Francu in njegovima pomožnima fašističnima Italiji in Nemčiji, pa tudi proti hinavski »zahodni« demokraciji. Poskus, da bi upostavili odkrit fašizem v naši deželi, je Pjer najostreje žigosal, kjer koli in kadar koli je mogel. Kot protifašist, odkritosrčen rodoljub in resničen demokrat je lahko bil Pjer

lo je in ima še vedno sijajen vpliv na vso generacijo slovenskih pisateljev.

Pozneje piše in objavi »Požganico«, tik pred vojno pa konča »Jamnico«, ki izide šele po osvoboditvi — dva romana — dva znamenita spomenika trpljenja in boja koroškega ljudstva za svobodo.

Po osvoboditvi se vrste še knjige: potopis »Od Kotelja do Belih vod«, avtobiografske črtice »Borba na tujih tleh« in »Naši mejniki«, kratke po-

Prežihov Voranc (B. Jakac)

vesti in črtice iz krvave dobe okupacije, morda najmočnejše slike, kar jih je bilo iz te dobe napisanih pri nas.

Končno pridejo »Solzice« — delo, ki je letos nagrajeno s prvo nagrado, kjer avtor poseže nazaj v svoja najmlajša leta in so — »zaklad, ki pride redko na mizo in ki ga je lahko podaril ljudstvu pisatelj takrat, ko je pero, vajeno pisanja, zaplovalo le eno: kar je človek čutil do človeka, vseeno ali radost ali bolečino, prej bolečino kakor radost, bolečina se je globlje zasadila v srca. Dosti je bilo treba pretrpeti, trpeti zaradi človeka, in ga nikoli prenehati imeti rad, da je lahko Oton Zupančič zapisal o Vorančevih »Solzicah«: »Brez vsakršnega sentimentalnega spakovanja in prenevedanja, nežna, nežna ljubezen do svojece, velika, velika ljubezen do domače hiše, do zemlje in kar raste na nji, do sosedov, do vsega obdajajočega, tako silna, srčasta ljubezen, da si vse to, kar te obkroža, ti sam, da ne veš več, kje je konec človeka in kje se začneja vnanji svet.« Imamo več vrst pisateljev: pisatelje, ki hočejo kaj povedati, in pisatelje, ki jih življenje boli in radosti; ti znajo pisati tako, da tudi mi začutimo, kar so oni čutili, potem sipljejo bisere od sebe — in takšni biseri so tudi Prežihove »Solzice«. (Ivan Potrč, »Ljud. pravica« 26. VI. 1949).

Nedavno je dal Prežihov Voranc naslednjo izjavo: »Solzice« sem napisal zato, ker je pri nas v mladinski literaturi bilo preveč »cicibanov«. Hotel sem pokazati, da pri nas ni bilo samo tako — »cicibančič«. To sem dejal tudi Zupančiču, on pa mi je odgovoril: »To je dobro, kar napravi tako.«

Srečen sem, da sem dobil nagrado, ker je to predvsem ogromno priznanje. Veseli me, ker te nagrade kažejo, kako danes partijsko vodstvo in tovariš Tito cenita in dvigata kulturo in znanost.

Kar se tiče sodobne literature sploh je moje mnenje, da se tu poia še iščejo. Njena največja slabost je bila v tem, da so se od leta 1945 do nedavnega kopirala ne samo dobra, ampak tudi slaba ruska dela. Vsa ta zadrževanja v Informbirojem tla do dobro stran, da bomo šele sedaj mogli, da se svobodno postavimo na svoje lastne noge.

Prva skrb Prežihovega Voranca, ko je prejel nagrado je bila, kako razporediti denar. Izjavil je, da bo en del takoj poslal svojim kmetom v Kotlje, ker se je obvezal, da bo elektrificiral njihov novi zadružni dom.

med narodnoosvobodilno vojno in okupacije samo na eni strani, na strani ljudstva. Da bi rešil glavo pred Gestapom, ki ga je iskal, se je v začetku okupacije skrival pod tujim imenom, ko pa je našla prilika, je odšel na osvobodeno ozemlje.

V začetku lanskega leta je izšla nova knjiga Pjerovih političnih karikatur, večinoma zunanje političnega značaja, iz obdobja 1927-1947. Ta zbirka pod naslovom »Proti fašizmu« je strupeno in duhovito zrcalo družbene stvarnosti izpred vojne in med vojno: podkupljiva pravica, bojeviti »apostoli miru«, hinavska cerkev, ljudski fašizem; ta knjiga je zrcalo stvarnosti, ki je bila sama po sebi najbolj na glavo postavljena karikatura človeškega reda. V knjigi so tudi karikature, posvečene osvoboditvi izpod fašizma.

V vrsti karikatur po osvoboditvi razkrivajo Pjer notranje sovražnike v deželi in vse tisto, kar nas ovira v graditvi socializma. Od objave resolucije Informbiroja pa je v večjem številu karikatur ostro ironiziral, zasmehoval in obsodil obrekovalec in revizionist iz tabora Informbiroja in njihove umazane spletke.

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ odlikoval večje število priznanih delovnih ljudi

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je odlikoval na predlog predsednika zvezne vlade za zasluge pri obnovi in izgradnji naše socialistične domovine z Redom dela I. reda 41 delovnih ljudi, z Redom dela II. stopnje 240, z Redom dela III. stopnje 1536 ter z medaljo za delo 2086 delovnih ljudi iz tovarn, rudnikov, podjetij in ustanov.

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je na predlog predsednika vlade FLRJ za izkazane zasluge pri delu za obnovu in izgraditev naše socialistične države odlikoval z Redom za zasluge za narod I. stopnje Neubauerja Teodora dr. Roberta, z Redom dela I. stopnje Furlana Franca dr. Tomaža, Černija Jakoba ing. Jaroslava, Adamovića Ilje Cedomira, Geca Janjka Adama, Kotnika Franja ing. Viktorja in Malica Nikole Mirka; z Redom za zasluge za narod II. stopnje so bili odlikovani: Antunović Nikola ing. Dujo dr. Smiljana, Sabovljiv dr. Aleksandra in Horvat Jožeta dr. Martina.

Z Redom dela II. stopnje so bili odlikovani: Vujošević Milovana Boža, Kovacič Lucijana Fedor, Bogatec Albina Vladimir, Branič Ivana Ivan, Boras Šimuna ing. Kazimir, Vučković Zdravka Milan, Vlačić Miloša Aleksander, Vojnovič Dragoslava Slobodan, Vizjak Julija Boris, Galković Stanka ing. Nikola, Dobrovojevič Dragutina Mileta, Dolenc Antona Anton, Zubakin Borisa Aza, Ilajovac Luke ing. Filip, Jovanović Borislava Dragoslava, Ječnik Ivan, Lešnik Terezije Josip, Marković Aleksandra Stevan, Milosavljevič Borisa Slobodan, Matović Bogdan, Predragović Miloša Milenko, Paroški Paje Višimir, Svetak Andreja Andrej, Savin Zike Stevan, Cerar Draža Drago, Cizmič Zivana Zarko, Sel Jovana ing. Jovan, Sviglin ing. Mirko, Slajmer ing. Fedor, Šušelj Milije Velimir, Salamon Alfreda ing. Ervin, Soljan Tonko, Bogdanović Mileta Tomka, Andrašić Antona Milan, Biščanić Janjka Ivan, Bel Lovre Tomo, Vuksan Dane Jovo, Vodušek Leopolda Leo, Jelaš Iva-

na Mirko, Erben Franja Vilim, Kovačič Rudolfa Božo, Maretič Josipa Rudolf, Puharič Ivana Lovro, Turković Ivana Ivan, Freivald Jakoba Izidor, Urajič Juraja Djuro, Suter Cirila Vladimir, Dolinšek Ferdinanda Jože, Jevdjevč Mihaila Vujica, Mučalov Branka ing. Zivko, Hristov Miševa Stojan, Rizah Katan, Šercel Miše Stjepan, Paunović Cvetka Zivko, Suica Rafaila Salom, Blažič Aleksėja Peter, Bogdiga Jovana Svetozar, Damjanović ing. Petar, Jakovljevič Jakova Jakov, Marković Petra Akentije, Paljevič arh. Miladin, Gorpik Djura Rudolf, Klega Jure Juro, Mitič Todorja Vasilije, Mulec Janeza Jože, Kliška Maksima Stanko, Kremarović Košte Dušan, Radoković Save Marko, Davičo Nisima dr. Jaša, Djukič Zdravka ing. Zivorad, Jovanović Stojka Zivorad, Konfresta Andrija, Goldstein Armina dr. Aleksander, Rip Josipa Leo, Krunic Sime Vidomir, Blagojevič Vasilije, Jovanović Jakova Milenko, Dolinšek Franca Lavoslav, Nizetec Franja Vinko, Filipović Mehmeda Hamif, Arnavt Salih Ibrahim, Krnjevič Save Tanasije, Habdija Djure Mirko, Ercegovič Marka Andrija, Pavliško Marka Ivan, Gabelič Andrije Ante, Nazečić Halida Mustafa, Maksimović Pante ing. Tomo, Dukič Davida Rado, Cerar-Cerčić Ljudevita Dragutin, Petronjevič Milorada Ljubomir, Fajfar Ivana Ivan, Hadži-Tomov Tome Kiril, Krotin Zlatija Evgenije, Dedović Stjepana Niko, Ivanović Jovana Pero, Rokin Miloša Miloš, Zakuša Mladen, Adam ing. Avgust, Gerbec Jožeta Jože, Došen Daneta Mate, Korac Radivoja Bogdan, Kunst Vasilav, Lukič Božidar, Hrubeja Djordje Karlo, Roje Pavel, Cvetković Dobrosava Hranislav, Jerman Primoža Jožef, Ahačić Jožeta Jože, Golec Jožeta Miroslav, Kovarič Ivana Janez, Borojevič Jove Vukasin, Vudnja Cvjetka Josip, Bili Alojzija Osim, Protić Jovana Daniilo, Müller Gavrija Jovan, Lovrič Antona Drago, Pucarič Djordja Vaso, Rumič Aleksandra Aleksander in Terzić Milutina Dušan.

LOKALNA GRADBENA DEJAVNOST v mariborski oblasti

Sporedno z gradbeno dejavnostjo zveznega in republiškega značaja se je na teritoriju OBLO Maribor razvijala tudi lokalna gradbena dejavnost. Zvezna in republiška gradbena podjetja, ki so v 1945. in 1946. letu še gradila objekte lokalnega značaja, od leta 1947. dalje gradijo objekte za kapitalno izgradnjo in družbeni standard za našo industrijo.

Okrajna gradbena podjetja so v letu 1947 zgradila za 125 milijonov, v l. 1948 pa že za 184 milijonov. Od tega je v letih 1947 in 1948 Megrad Maribor zgradil skupno za 80 milijonov, Ograd Poljčane za 88 milijonov in Ograd Murska Sobota za 112 milijonov dinarjev.

Da so nekatera podjetja lahko dosegla tolikšne uspehe, je zasluga pravilne organizacije vodstev podjetij, ki so zajela takrat še razpoložljivo kvalificirano delovno silo, sistematično vzgajala nove kadre in izkoriščala material iz lokalnih virov in notranjih rezerv.

Pri večini okrajnih gradbenih podjetij so organizirali tečaje za vajence in priučene delavce, ki so nadomestovali vajeniške šole in iz katerih je izšlo nad 200 mladih izsolanih kvalificiranih delavcev. Mnogi med njimi danes delajo v republiških in zveznih podjetjih.

Poverjenstvo za gradnjo novoustanovljene oblastnega ljudskega odbora Maribor je ob pregledu načina dela in organizacije ugotovilo pomanjkljivosti v planski disciplini, delovni disciplini in uvedbi norm ter delu sindikalnih organizacij. Podjetja, ki so bila po čvrstem planu gradnji zadolžena predvsem za izvršitev kmetijskih, vojaških in stanovanjskih objektov, so izvrševala mnogo nepianskih del, katere so večinoma naročali okrajni ljudski odbori, zaradi česar pa so zaozajala planska dela. — Delovna disciplina je bila slaba in so bili visoki odstotki neupravičenih izostankov. Z delavci, ki imajo zemljo, niso bile sklenjene pogodbe (z izjemo Ograda

Pojčane in Ptuj ter Megrada Maribor). — Pri Ogradu Maribor-okolica je bilo normiranih le 30 odstotkov del. Evidenca in način obračunavanja ni bila povsod urejena, zaradi česar so bili ponekod odkodovani delavci, drugod pa podjetja. Planske, operativne evidence in statistike ni imelo urejene nobeno podjetje. Sindikalne podružnice pa so bile slabe ter so v največ primerih le razdeljevale kontingente blaga.

Po pregledu so mnogo teh nepravilnosti že opravili. Zlasti se je začela dosledno izvajati planska disciplina. Vodilni nameštenci podjetij na mesečnih konferencah sprejemajo sklepe, ki jih nato podjetja sprovajajo.

V 1949. letu je bilo v območju OBLO popolnoma dovršenih 51 objektov zveznega, 53 republiškega in 38 lokalnega značaja, delno dovršenih 34 objektov zveznega, 35 objektov republiškega in 38 objektov lokalnega značaja. Dogotovljenih je bilo in predanih v uporabo 72 kmetijskih, 22 stanovanjskih in 52 ostalih objektov.

Če upoštevamo izvenplanska dela, ki so jih podjetja izvrševala v prvih mesecih letošnjega leta, so plan dosegla z 98%. Zaradi pomanjkanja delovne sile in prevoznih sredstev so si okrajna gradbena podjetja pomagala na ta način, da so dobila od investitorjev, zlasti od direktorjev državnih posestev na razpolago ne-kvalificirano delovno silo in prevoze.

Lokalna gradbena podjetja so v glavnem izvršila planske naloge 1949. leta, v novem planskem letu pa bodo morala še izboljšati organizacijo dela. Letos pa bo treba zlasti še tudi podpreti krajevna in remonta podjetja. Predvsem pa bo treba pomagati pri združitvi gradnjah, za katere so v 1950. letu predvidene precejšnje investicije. Vsa gradbena operativna lokalnega značaja bo morala pomagati pri gradnjah novih združitvenih objektov.

Kjer je slaba distribucija

Dvig proizvodnosti nam daje tudi vedno več blaga za široko potrošnjo. Ker pa je povpraševanje zelo veliko, je treba blago vestno razdeliti, da pride tja, kjer je res nujno potrebno in da ne leži v skladiščih. Tam, kjer nastajajo težave ali pomanjkanje raznih vrst blaga, lahko nekolikokrat ugotavljamo, da je predvsem kriva slaba distribucija ali pa birokratiziranje. Do kakšnih nepravilnosti prihaja, če slabo funkcionira razdeljevalni aparat, nam zelo zgovorno pričajo naslednji primeri:

V stiškem mlinu so imeli še do nedavnega na zalogi 45 ton moke. Ljudje v mlinu so bili zaskrbljeni, da se jim bodo podrla podviti, ker so imeli vse prostore prenatrpane s moko. Tu so bila na eni strani polna skladišča, na drugi strani pa je v bližnji Ivančni gorici tako primanjkovalo moke, da so bili tri dni brez kruha.

Pri tem zadrževanju blaga je vmes seneča tudi birokracija. Iz stiškega mlina odvažajo moko najprej v Grosuplje, kjer naredijo razdelilnik. Ker je ta moka namenjena tudi za potrošnike v Stišni, del te moke zopet odpremo nazaj v Stišno. Birokrati doseže tega nepotrebnega dela kakor tudi prenatrpanega skladišča niso videli.

Prav tako je vsega obojanja vreden način, ki se ga poslužujejo nekatera trgovska podjetja. Če se ne morejo znebiti kakšne vrste blaga, ki so ga brez tehtnega premisleka naročili, prodajajo

potem blago tako, da je potrošnik obvezan kupiti tudi blago, ki ga ne potrebuje. Tako prakticirajo v Selesah nad Skofjo Loko; tu nihče ne dobi stekla za petrolejsko svetilko, če ne kupi tudi naltalina. Še nedavno je moral kupiti vsak s milom tudi prazno školico, ker so jih imeli na zalogi. Značilno pa je, da so prav take školice mnoge lekarne v istem času pogrešale, čeprav bi jih nujno potrebovale za pakiranje zdravil. — Nesrečni naftalin straši tudi potrošnika v St. Iliju. Tu dobe petrolej in kwas le, če kupijo tudi zavitek naltalina. Vodstvo teh dveh prodajal je gotovo mislilo na povedati križarsko vojsko moljem, da bi se tako znebili zalog.

Se bolj salomonsko so se hoteli znebiti nekuranega blaga v Grosupljem; tu je hotel delavec kupiti delovne hlače. Dobil jih je le, če bi vzel tudi železnico za voz. Ker pa te osi ni potreboval, je ni hotel kupiti, zato pa tudi hlače ni mogel kupiti.

Takšno trgovanje je na eni strani vsega obojanja vredna napaka do potrošnikov, na drugi strani pa je tudi brezvestno razmetavanje našega blagovnega fonda. Kako lahko se zgodi, da v drugem kraju nujno potrebujejo vrsto blaga, kakršnega imajo nekateri poslovalnice dovolj. Zato je nujno, da trgovska podjetja naročajo le takšno vrsto blaga, ki ga lahko prodajo. Za blago, ki jim ostaja, pa naj urede po vrtnih poteh, da bo prišlo tja, kjer ga tudi potrebovali. G. Z.

VSI KMETJE MORAJO IZPOLNITI SVOJE ODKUPNE OBVEZNOSTI

Plan odkupa žitaric in nekaterih drugih kmetijskih proizvodov je v republiki v oblastnem merilu v celoti izpolnjen; pa tudi veliko število okrajev ga je doseglo oziroma presegljo. Če pa pogledamo kako so obveznosti izvršili po KLO oziroma po posameznih gospodarstvih, vidimo da so tu pomembne razlike. Mali kmetje so povečini v celoti oddali predpisane količine žitaric, navadno so jih tudi presegljo — medtem ko pa veliki kmetje niso oddali vsega; toda plan je bil vseeno izpolnjen. Torej, naj bi velikim kmetom pustili žito in druge pridelke, da bi z njimi po mili volji spekulirali in tako slabili naše gospodarstvo? Stari KLO in nekateri ljudje, na okrajnih odborih so temu posvečali premalo pozornosti, posebno tam, kjer so veliki kmetje imeli besedo v KLO — češ saj smo plan izpolnili!

Tako so delali predvsem v prekmurških okrajih nekateri. Prejšnji krajevni ljudski odbori so tu hoteli dokazati, da je postavljeni plan odkupa nerealen, previsok, toda njihove trditve so demantirala dejstva — ko je večina malih kmetov izpolnila svoje obveznosti. Tako so tudi odborniki nekaterih KLO izkoristili svoj položaj v spekulativne namene.

Tako je bilo na primer v KLO Spodnje Slaveče v mursko soboškem okraju, kjer je večina odbornikov spadala v četrto posestniško skupino. Tu so vso težo odkupnih obveznosti naložili na ramena malih kmetov. Tako so imeli mali kmetje v tem KLO za izpolniti 70 odstotkov krajevnega plana odkupa prašičev-pitancev, medtem ko pa so sami odborniki oddali le po 3 do 4 prašiče, podobno je bilo tudi pri odkupu krompirja in žitaric.

Vzrok, da odkup krompirja v mursko soboškem okraju ni bil pravilno izveden, je predvsem v nepravilnem razbitju planov na posameznike ali na KLO. Plan so razbili formalno: računsko; nekaterim KLO so predpisali preveliko oddajo, nekaterim pa premajhno. Tako se je zgodilo, da nekateri KLO niso dosegli obveznosti, drugi pa so jih in če so se odbori zavedali svojih dolžnosti, so obveznosti tudi presegljo. KLO, ki so imeli nerealen, premajhen plan, pa so oddali le toliko, kolikor jim je ta predpisoval, s tem je bila prizadeta velika škoda našemu gospodarstvu. Na podobne prestopke moramo v novem letu paziti: preden razbijemo plan na KLO ali na posameznike, točno proučimo ekonomsko strukturo in na podlagi tega postavimo realne plane. Da pa bo planiranje še bolj točno, je treba stalno voditi evidenco, predvsem pa kontrolirati posejane površine.

Pri odkupih se je kot najslabši pokazal poljski okraj. Tu niso izvršili obveznosti pri oddaji žitaric, živine, prašičev in krompirja. Temu je kriva predvsem slabost odkupnega aparata in premalo zanimanja odgovornih ljudi okrajnega odbora — smatrali so odkup le kot odkup; niso pa upoštevali njegove gospodarske in politične važnosti. Podobno je bilo tudi v novomeškem in šoštanskem okraju.

Za 346 milijonov dinarjev zadrudnih objektov v BiH so zgradili lani

V začetku leta je bilo določeno, da je treba zgraditi 1409 raznih kmetijskih poslopj, med njimi 20 odstotkov hlevov. Zadruga pa so med letom razširile svoj plan kapitalne zgraditve in pridobile 1182 novih poslopj, medtem ko je bilo ob koncu leta 656 objektov še v delu. Gradili so torej 1837 poslopj.

Kmetijske obdelovalne zadruga so izpolnile svoj plan za 120,3%. Vrednost zgrajenih poslopj znaša okrog 846 milijonov din. Investicijski kredit za kapitalno graditve je bil določen na 200 milijonov dinarjev.

Letos bodo zadruga zgradile okrog 6000 poslopj. Največ bodo zgradili hlevov za govejo živino. Končali bodo tudi gradbena dela pri vseh zadrudnih domovih.

Nasprotno pa so v jeseniškem, radgoneskem, ilirskobistriškem in goriskem okraju stvar bolje izvedli, predvsem se je treba za uspehe zahvaliti pravilnemu delu in razbitju plana.

Tudi pri odkupu mleka so veliki kmetje v zaostanku. Zakaj? Tudi tu so plan razbijali povečini neživiljenjsko, ne glede na čas; v različnih obdobjih leta kmet lahko odda različne količine mleka — predpisali pa so mu ponekod, da mora skozi vse leto oddajati isto količino mleka. Pri razbijanju plana v tem letu je treba paziti predvsem na časovno realizacijo in se o tem pogovoriti z vsakim kmetovalcem posebej.

Pohiteti moramo z odkupom krmskih rastlin, predvsem tam, kjer še niso dosegli obveznosti. Dosedaj so se najboljši rezultati pri oddaji sena pokazali v jeseniškem, kamniškem, trboveljskem, ljubotnerskem okraju in v goriskih oblasti.

Sedaj je v teku odkup pridelkov dodatne preskrbe: ajde, prosa in fižola. Nekateri okraj pristopajo k tej oddaji počasaj in nezainteresirano. Največ so do sedaj že odkupili v okraju Radgona, Kamnik, Murska Sobota in drugje.

Iz vseh teh dobrih in slabih rezultatov in primerov vidimo, da v nekaterih okrajih predstavniki ljudskih odborov nastopajo vse preveč administrativno. Primeri kažejo, da posledice nosijo v prvi vrsti mali kmetje, velikim pa je omogočena še nadaljnja spekulacija; birokrati pa pri vsem tem vztrajno zatrujejo, da so plan dosegli, če ga pa niso, pa pravijo, da ni realen.

Odkup je gospodarska in politična naloga, to moramo imeti stalno pred očmi in v tem smislu okrepiti borbo proti spekulativnim elementom, ki skušajo še vedno živeti na račun nalega kmeta in vsega našega gospodarstva.

Tudi KOZ Velika Loka pri Trebnjem se pridružuje tekmovanju med KOZ

Lani, nekaj dni pred novim letom, so imeli zadrudniki KOZ Velika Loka pri Trebnjem izreden sestanek. Razpravljali so o množičnem tekmovanju med vsemi KOZ v Sloveniji in Jugoslaviji, ki ga vodi Fronta. Po razpravljanju so zadrudniki sprejeli tekmovanje, oziroma napovedali vsem KOZ na Dolenjskem tekmovanje, ki obsega: povečanje hektarskega donosa; povečanje številčnega stanja živine in prašičev z lastnim prirastkom in prirastkom iz ohišnic; na podlagi operativnega plana izpolnjevanje proizvodnega letnega plana; čimprejšnja in najboljša izvršitev notranje organizacije dela po brigadnoskupinskem načinu; zadožitvijo zemlje, živine, strojev in orodja; postavljanje realnih norm, s katerimi bodo vsi zadrudniki seznanjeni ter se bodo vzgojili v brigadirje, normirce in skupinovodje; ureditev ohišnic zadrudnikov, da ohišnice ne bodo ovirale zadrudnikov

Proizvodni plan KOZ Apače kaže poseben napredek v živinoreji

Kmetijska obdelovalna zadruga »Edvarda Kardelja« v Apačah, ki je imela v začetku leta le 86 ha ekupne površine zemlje, je po vetupu 8 novih družin tekom leta v zadrugo povečala površino na ekupnih 193 hektarjev.

Proizvodni plan za leto 1950 predvideva povečanje orne površine za 6 ha, kar bo dosegla s preoranjenjem travnikov. Proizvodni plan predvideva, da se bo jesenska setvena površina povečala za 4 ha, ekupna njivska površina pa se bo povečala po novem planu od 83 na 113 ha. Tudi oljni repici so odločili en hektar več, kakor lani. Površina pri spomladanski setvi se bo povečala za 9, pri krmskih rastlinah pa za 4 ha, kar je v zvezi z dvigom proizvodnje pri živini. Krompirja bodo posadili 3 hektare več, sadonosnik pa bodo povečali od 90 na 115 dreves.

Z nakupom in domačo vzrejo se bo dvignila tudi proizvodnja pri živini. Danes imajo 63 goved, koncem leta 1950 pa

Franc Babšek bo zastopal KOZ Štepanja vas na zboru zadrudnikov

Čeprav je kmetijska obdelovalna zadruga v Štepanji vasi mlada — ustanovljena je bila 26. junija 1949 leta — in je v njej 12 gospodarstev, ki imajo 20 ha obdelovalne zemlje, 53 ha travnikov in 54 ha gozdov, je dosegla že lepe uspehe. Nedvomno ima pri tem zasluge prvi pobornik za ustanovitev zadruga sedanji predsednik KOZ tov. Franc Babšek. Ne samo, da se je prvi odločil v Štepanji vasi za zadrugo, temveč je tudi prepričeval ostale zavedne kmete, da so se pridružili.

Ze v lanskem letu je zadruga oddala preko 1000 kg žita in preko 1000 kilogramov krompirja več, kot bi ga morala. Tudi ostalih pridelkov so oddali več, le za dva prašiča so še v zaostanku. Predsednik Babšek je dal tudi pobudo za ureditev pitališča. Posebno pa se je Babšek zavzel za to, da bodo že do 10. januarja dal vso živino v en hlev, in sicer 14 krav — mlekaric v Hrušice, kjer so že urejena napajališča; telice pa bodo v enem hlevu v Štepanji vasi. »S tem,« pravi predsednik Babšek, »bo delo lažje in živino bomo lažje negovali.« V letošnjem letu bodo na Babškovo pobudo zgradili v tej zadrugi tudi dva silosa za krmo.

Tovariš Franc Babšek, ki je izbran za delegata na zbor zadrudnikov, pa ima zasluge v tej zadrugi tudi pri tem, da kmete, ki so še izven KOZ, prepričuje za vstop v zadrugo. Sam pa pravi, da mu bo to najbolj uspelo, ko bodo v najkrajšem času dokončno organizirali delo po brigadnem načinu. To pa bodo izvedli takoj. Ob povratku dveh tovarišev iz brigadnega tečaja, bo delo še bolj organizirano.

Ureditev skupne proizvodnje; ureditev knjigovodstev v KOZ, da bo na tekočem; prav tako tekoča uveljavitev amortizacije in inventure zaradi pravočasne izvršitve bilance; čim večja oddaja mesa, maščobe, žita in drugih pridelkov — skupnosti; sprostitve delovne sile zaradi popolnejše organizacije dela; sprejemanje novih kmetov v obdelovalno zadrugo in pravočasna izvršitev rednega letnega obnovega zbora z najboljšim upravnim odborom.

Zadrudniki so na tem sestanku ugotovili, da bo potrebno za stalno tekmovanje v njihovi zadrugi takoj reorganizirati delo in za vse dele uvesti norme. Sklenili so tudi, da bodo pripravili skupno skladišče za pridelke, kjer bo skladiščnik vodil točno evidenco o prejetih in izdanih izdelkih. Še pred novim letom pa so preorali 2 ha ledine, kar bodo šteli k tekmovanju.

ih bo že 161. Dvig proizvodnje živine je posebno viden pri svinjah. Od dosedanjih 51 bo število svinj naraslo na 500 (200 plemenskih in 300 pitancev za oddajo). Razen tega bodo sprejeli še nekaj prašičev v rejo, česar so se spočetka druge precej branile.

Izven plana so zadrudniki na pobudo predsednika tovariša Mrkona in knjigovodje zgradili hlev z lastnimi ureditvami in to za 140 svinj. Proizvodni plan predvideva 14.060 delovnih ur za obdelavo 193 hektarov zemlje.

Vse proizvodne viške bodo prodali po vezanih cenah, s čimer bo preprečena sleherni spekulacija. Za gradnjo novih hlevov, ohišnic ter za razna popravila so planirali 40.000 komadov zidne in 15.000 strešne opeke. Za vzgojo kradra bodo poslali v tečaj po enega knjigovodjo, traktorista ter živinorejskega in poljedeleškega brigadirja.

Kdaj bo bolje v otroškem vrtcu v Brežicah in Slovenskih Konjicah

Ker sta v okraju Krško le dva otroška vrtca, bi upravičeno pričakovali, da je vrtec v Brežicah vzoren, v katerem more kar največ zaposlenih mater pustiti svoje otroke. Okrajni ljudski odbor oziroma poverjenstvo za prosveto, ki je odgovorni vodja vrtca, pa se zanj ne zmeni. Čeprav bi se številne matere rade vključile v produkcijo, jim je ovira le vrtec, ki z razpoložljivimi prostori za sto otrok more sprejeti le okrog 50 otrok. Vrtok je v pomanjkanju pohištva: v vrtcu so le štiri otroške mize, prav tako pa primanjkuje tudi stolov, klopi in drugega pohištva.

Ko je uprava vrtca zaprosila brežiško tovarno pohištva, da bi jim napravili potrebne mize in stole, je direktor Cvelbar to dklonil, izgovarjaje se na pomanjkanje delovne sile, čeprav je delovni kolektiv bil voljan napraviti pohištvo v nadurnem delu. In ker ne marajo napraviti pohištva v Brežicah, ga je morala uprava vrtca naročiti v Domžalah, ne glede na stroške prevoza in na nepotrebno obremenitev prometa.

Prav slab odnos do vrtca in tako tudi do mater pa kaže direktor brežiške tovarne pohištva tudi v tem, ker izjavlja,

Cicibani v brežiškem vrtcu: »Le kdaj bodo prišle mizice in stolčki iz Domžal, ki jih direktor ne pusti delati v tovarni?«

da bo sprejel v delo le neporočene žene, češ, te nimajo otrok in tako bo mir pred otroškimi vrtci.

Vse to bi moral okrajni ljudski odbor videti. To bi bila dolžnost tudi brežiških organizacij, predsem krajevnega sindikalnega sveta in mestnega odbora AFZ. Tako pa nastana vprašanje, ali so videli, da v vrtcu od ustanovitve do pred nekaj dnevi sploh niso imeli igrač in da tudi odobren kredit za igrače v znesku 5000 dinarjev ne more zadostovati za igrače 57 otrokom.

Več pozornosti vrtcu pa bo moral posvetiti tudi mestni ljudski odbor Brežice. Skrbeti mora tudi za pogoje vzgojnega osebja. Čeprav vrše pri 57 otrocih važne in teške vzgojne naloge le tri tovarišice, jim mestni ljudski odbor še vedno ni rešil stanovanjskega vprašanja, ker zavlačuje že tretji mesec izselitev neke tovarišice, ki stanuje v stavbi vrtca. Ali je morda vrtok v tem, ker se mora tovarišica preseliti k predsedniku mestnega ljudskega odbora?

Prav brezskrben odnos do otroškega vrtca kažejo tudi v Slov. Konjicah.

Otroški vrtec v Slov. Konjicah še do danes nima odgovornega vodstva. Čeprav je izvršni odbor OLO Poljčane izdal že 15. januarja 1949 tovarni Konus odločbo, da mora prevzeti vrtec. In ker se nihče za otroški vrtok ne zmeni, ni v vrtcu niti igrač, število otrok pa se je zaradi nezadostne skrbi znižalo na 14, medtem ko je še v letu 1948 imel v oskrbi okrog 50 otrok. S tem pa so se podražili tudi vzdrževalni stroški. V oktobru je znašala

Direktor tovarne pohištva v Brežicah skrbi za nove delavke: »Ne bo nič, žensk z otroki ne sprejemam v službo. Seveda, potem bom moral pa še za vrtec skrbeti.«

mesečna oskrbna otroka 1132 din, v novembru in decembru pa še več. Dolgovi vrtca so narasli na nekaj deset tisoč dinarjev, pomožno vzgojno osebje pa je šele na intervencijo prejelo štiri mesečne premje. Še več: ker se za vrtec ne zmenijo niti sindikalne organizacije, niti AFZ in krajevni ljudski odbor, potem vodstvo državne ekonomije v Slov. Konjicah lahko zabranjuje svojim zaposlenim materam pošiljati otroke v vrtce. A. M.

RACIONALIZATORJI V TOVARNI KOLES

V tovarni koles »Zmajevca« v Subotici je proglašeni 24 delavcev in en tehnik za racionalizatorje, ki so omogočili z rešitvijo zelo težkih problemov proizvodnega procesa izpolnitev letnega plana.

Najboljši delavec v »Zmajevcu« je danes Ador Lajoš, večkratni urednik in racionalizator, odlikovan z redom dela III. stopnje, ki je prihranil v minulem letu več kot 400.000 din.

Do začetka l. 1949 je uvažal »Zmajevca« cevi za kolesa iz inozemstva, ko pa se je njihova dobava ustavila, se je znašlo podjetje v zelo težkem položaju, ker bi moralo spričo tega podjetja ustavi obratovanje oddelka z 240 delavci. Preden so izčrpali vso zalogo, je konstruiral Lajoš napravo za izdelavo cevi iz domačega gradiva ter s tem preprečil ustavitve dela v največjem obratu tovarne. Prav tako je Lajoš odstranjeval vse težave, ki so ovirale izvršitev planskih nalog. Proizvodni proces v oddelku za izdelavo kolesnih vilic je Lajoš skrajšal skoraj za trikrat.

Drugi odlični delavec »Zmajevca«, Abraham Marton, je prav tako vzgljed vsemu kolektivu. Brušenje verižnega kolesa so opravljali prej po varjenju, kar

je zahtevalo dosti delovne sile. Na predlog Martona pa izvajajo to delo sedaj pred varjenjem, kar je zmanjšalo letno stroške podjetja za 350.000 din.

Pomembne racionalizatorske predloge sta dala med letom tudi delavec Štefan Beno in tehnični vodja tovarne Štefan Kun. Beno je izdelal orodje za izdelovanje kolesnega torpeda, s katerim je tovarna prihranila lani 200.000 din; Kun pa je izdelal orodje za izdelavo pedalov, kar je omogočilo prihranek nad 200.000 din.

65 milijonov pošiljk ima zagrebška pošta II

Zagrebška pošta II. je ena največjih v državi. Lanski plan je izpolnila že dne 20. septembra. Promet je bil za 50% večji kakor pred vojno. Število prejetih in odposlanih pošiljk je naraslo na 65 milijonov. Paketni oddelek prejme in odpošlje na dan povprečno po 20.000 paketov.

Pošta je do konca leta preseglja letni plan za 21%. Kolektiv je delal že lani po normah. Letos so uvedli delo po normah tudi pri potujočih poštah.

Izobraževalni tečaji v okraju Celje-okolica

V okraju Celje-okolica je bilo letos planiranih 40 izobraževalnih tečajev, deluje jih pa le 16 in še ti niso zadovoljlivi.

Vsi — posebno prosvetni delavci — ki so bili prvenstveno zadolženi za organiziranje izobraževalnih tečajev, so svojo nalogo dokaj zadovoljivo izpolnili. S slabim sodelovanjem množičnih organizacij, ki v mnogih primerih niso nudile nobene pomoči in niso pokazale volje za sodelovanje, je njih delo ostalo brezuspešno ali pa je rodilo le majhne uspehe.

V žalskem okolišju deluje izobraževalni tečaj le v Arji vasi, pa še ta ni na taki višini, kakor bi moral biti. Prosvetni delavci iz teh krajev so pred nedavnim, na sindikalnem sestanku v Zalcu, razpravljali tudi o izobraževalnih tečajih. Sklenili so, da bodo v bodoče resneje poskrbeli, da se to stanje popravi. Razumljivo je, da se bodo najprej povežali z aktivisti množičnih organizacij ter skupno z njimi od hiše do hiše izvedli usetno agitacijo za vpis v tečaje. Obenem s agitacijo pa bodo organizirali zanimiva predavanja z gospodarskega, političnega in kulturnega področja, da bo krog poslušalcev čim večji.

Velika napaka v dosedajšnji agitaciji za izobraževalne tečaje pa je bila v tem, da aktivisti niso obveščali nikogar, o čem bo govora na množičnem sestanku, ali pa, da aktivisti niso kos svoji nalogi in ljudem ne znajo pravilno prikazati pomena izobraževalnih tečajev.

Najbolje je obiskani izobraževalni te-

čaj v Vitanju, kjer so zajeli v tečaj okoli 40 vaščanov. Pouk so razdelili tako, da imajo enkrat na teden tečaj za mladino, enkrat pa za odrasle. Pri mladini obravnavajo po večini šolske predmete, dočim se odrasli seznanjajo s perspektivami gospodarstva na vasi in važnimi aktualnimi problemi našega podeželja. Visoko število obiskovalcev dokazuje, da so organizatorji izobraževalnega tečaja dobri aktivisti, vendar s takim načinom delitve starejših tečajnikov od mlajših, še celo pa z različnim učnim programom, nikakor ne bodo dosegli smotra izobraževalnih tečajev. Tudi mladinec mora poznati naše gospodarstvo, težave in uspehe, ki jih imamo pri socializaciji posebno na vasi, poznati mora koristi načrtnega gospodarstva, ki ga uvajamo na vasi z zadrudništvom!

Kako potekajo izobraževalni tečaji v Beli Krajini?

V Beli Krajini se izobraževalni tečaji še vedno niso prav razmahili. Zaenkrat je v 19 tečajih 350 rednih obiskovalcev, po večini mladincev. Zanimivo je, da je v najbolj oddaljenih naseljih obisk v tečajih najboljši. Prvenstvo v tem pripada izobraževalnemu tečaju v Špeharjih. Vas leži ob Kolpi, 14 km oddaljena od Vinice, 9 km pa od Starega trga.

V snažni izbi pri Brozovih se sklanja nad masivnima javorjevima mizama 25 znanja željnih glav. Niso nam iz Špe-

harjev, prišli so tudi s četr ure oddaljenega Hriba in Brega. Poleg mladencev se sklanja drobna glavica šoli komaj odrasle deklice. Zraven je, je zatopljeno v delo mlado deklo, ki si vneto zapisuje vse, kar sliži novega, še neznanega. Skupini se je pridružil tudi hišni gospodar, oče peterih nedoraslih otrok. Ob mizah ni več prostora, zato je primaknil šivalni stroj, ki ga s pridom uporablja. Včasih pove kakšno prav domačo. »E, vraga! za celega jurja sem se opilil, zaradi ničle. Ničla, to ti je vrag! Mislil sem, da jo

lahko preskočim, šele sedaj vem in vidim, da ne znam množiti!« Govore tudi o merah. Ko ugotavljajo, kako dolg je milimeter, razlaga nekdo: »Kolikar je črna za nohtom.« Nekdo pa se še govoro odreže: »Jaz imam pa včasih kar za celo colo.« Vesel, nepriljen smeh spremlja njegovo opazko. Potem se spet zresnjijo.

Dvakrat tedensko prihaja k njim mlad učitelj s Sinjeva vrha. Tečaj traja od šestih do devetih zvečer. Resna volja, da bi dal našim ljudem prepotrebno znanja, mu krajša enournno pusto pot, ki je včasih tudi nevarna. V okolici se namreč klajto volkovi... Vendar hodi z veseljem. Tečajniki to čutijo. Obkrožajo ga, kakor da bi bil zrasel med njimi.

Ob torkih zvečer pa se vzpenjata dva učitelja po strmi, kameniti etezi na pol ure oddaljeno Dobliško goro, kjer se redno in točno zbirajo skoraj vsi prebivalci majhne, toda zelo raztresene vasiče. Možakarji in žene, fantje in dekleta si za uvod povedo zanimivejše vaske novice in nato skoraj neopazno preidejo k učenju. Prehitro minejo tri ure, večkrat je treba podaljšati tečaj, ker želi nekdo pojasniti v tej, oni in spet drugi stvari. Pozno v noč se oba učitelja vračata domov z zavestjo, da sta izpolnila svojo nalogo. Tečajniki pa se z glasno pesmijo razhajajo na svoje domove.

S približno enakim zanimanjem potekajo tečaji v Gradcu in Petrovi vasi, na Suhorju in v Adlešičih in v nekaterih drugih krajih.

Zalostno pa je, da v večjih krajih — v katerih je na razpolago več učnih moči

in prijetno zakurjene in razsvetljene učilnice — ni izobraževalnih tečajev.

Črnomelj, Metlika, Semeč in Podzemelj daleč zaostajajo za majhnimi naselji, kot so Špeharji, Damelj in drugi. Učitelstvo iz Podzemlja je organiziralo tečaj in se resno oprijelo dela. V začetku so imeli deset tečajnikov, zaradi nezanimanja predstavnikov množičnih organizacij pa se je število polagoma skrčilo na tri redne obiskovalce. S tečajem so zato prenehali leta brezbrizna malomarnost v tem pogledu se opaža pri množičnih organizacijah v Črnomlju, Metliki in Semeču, kjer bi ne bilo mnogo samo obiskovalcev, ampak tudi predavateljev in bi breme vsega dela ne slonelo samo na ramah učitelstva.

Nove knjige in revije

A. S. Puškin: Drame, prevedel Josip Vidmar izdala Državna založba Slovenije, Ljubljana 1949, str. 311.

Kmetijsko zadrudništvo, priročnik za izobraževalne tečaje, izdala Ljudska prosveta Slovenije, Ljubljana 1949, str. 154.

Dr. Milko Bedjancič: O nalezljivih boleznih, založilo Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS, Ljubljana 1949, str. 36.

Dr. Benedik Drago: Spolne bolezni, založilo Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS, Ljubljana 1949, str. 13.

Elektrotehniški vestnik, izdaja Uprava EV, št. 10—11, let. XVII, Ljubljana 1949.

Popotnik, list za vzgojo, prosveto in kulturo, izdaja Sindikat prosvetnih delavcev Jugoslavije, Republiki odbor za Slovenijo, št. 8—10, letnik LXVI, Ljubljana 1949.

Borili se bomo za zgraditev Jugoslavije za zmago idej iskrenega sodelovanja naprednih sil v svetu

izjavljajo francoski mladinci, ki so sodelovali pri delovnih akcijah v Jugoslaviji

Pariz, 4. jan. V Parizu je bil skupni sestanek francoskih mladincev in mladink, članov prostovoljnih delovnih brigad, ki so sodelovale pri graditvi jugoslovanskega petletnega plana.

Na sestanku so bili navzoči mladinci iz najvažnejših francoskih središč, Pariza, Grenobla, Lyona, Pas de Calaisa in Grand Combata. Sprito velikanskih naporov jugoslovanskih narodov pri graditvi socializma in v bratstvu z ljudsko mladino Jugoslavije so bili napredni francoski mladinci in mladinke, delavci, študenti in nameščenci mnenja, da je potrebno, da se sestanejo in dogovore o nadaljnji dejavnosti in da vskladijo svoje delo z drugimi naprednimi francoskimi organizacijami in osebnostmi v borbi proti obrekovanjem in lažem in za širjenje resnice o socialistični Jugoslaviji, da bi tako tudi s svoje strani utrjevali prijateljske vezi med francoskim narodom in jugoslovanskimi narodi ter s tem še več prispevali k zmagi demokratičnih načel.

Mladinci so v razpravi navedli skusnje iz dosedanjih aktivnosti v svojih krajih. Navzlic nenehnim napadom agenture Inforbija na vse člane brigad francoske mladine, ki so ostali zvesti svojemu prepričanju o socialistični graditvi v Jugoslaviji, so francoski mladinci odločeni, da bodo tudi letos še bolj izdatno podprli brateško mladino Jugoslavije, okrepili tovariške vezi in pomagali graditvi socializma v Jugoslaviji. Na tem prvem sestanku so sklenili francoski mladinci, da bo vsak na svojem področju organiziral mladino predavanja z diskusijami, prirejeval razstave, navezal etalne etike z ljudsko mladino Jugoslavije in takoj začel aktivno delati in pripravljati aktiviziranje delovne brigade, ki bo tudi letos odpovala na prostovoljna dela v Jugoslavijo. Sklenili so, da bodo svojo aktiv-

nost vkladili v delo odbora društva Francija-Jugoslavija.

V imenu jugoslovanske mladine je pozdravil bivše francoske brigadiste delegat LMJ Jakša Bučević.

Po diskusiji je skupina francoskih mladincev prosila vplivnega javnega delavca Jeana Cassoua, da bi prišel na njihov sestanek in omogočil navezavo stikov z društvom Francija-Jugoslavija. Jean Cassou se je rad odzval temu vabilu ter se nad eno uro zadržal v pričetnem razgovoru z mladinci, želeč jim uspeha pri delu, ter jim je obljubil, da bo z upravo društva Francija-Jugoslavija proučil njihov predlog o ustanovitvi mladinske sekcije v društvu.

Jugoslovanski izseljenci v Franciji so darovali 150 rudarskih mask našim najboljšim rudarjem

Pariz, 4. jan. (Tanjug) Jugoslovanski izseljenci v Franciji, člani organizacije »Bratstvo in enotnost«, so poslali za novo leto po svojem odboru za zbiranje akcije 150 rudarskih mask najboljšim jugoslovanskim rudarjem. V pozdravnem pismu, ki so ga ob tej priložnosti poslali naši izseljenci centralnemu odboru Zveze sindikatov Jugoslavije, je rečeno:

»Dragi tovariši! V imenu jugoslovanskih izseljencev v Franciji, sprejmite naše najpriščnejše čestitke k novemu letu 1950. Želimo, da bi jugoslovanski delavski razred pod vodstvom Komunistične partije in tovariša Tita dosegel prav tako velike uspehe, kot jih je dosegel lani v tretjem letu petletke.

Ob tej priložnosti vam pošiljamo 150 rudarskih mask in prosimo, da jih izročite najboljšim rudarjem naše domo-

S sestanka so poslali tole pozdravno brzojavko CK LMJ:

»Skupina mladincev francoske brigade, ki je leta 1949 sodelovala pri graditvi avtomobilske ceste Beograd-Zagreb, pošilja s sestanka, ki je bil 1. januarja v Parizu, bratske pozdrave CK LMJ in vsem tovarišem iz prostovoljnih brigad.

Ob vedno ostrejših napadih Kominforma vam zagotavljamo našo popolno solidarnost, prepričani v pravičnost borbe narodov Jugoslavije pod vodstvom KPJ. Letos bomo prišli v še večjem številu, da bomo eložno z vami delali za zgraditev Jugoslavije, za zmago idej iskrenega sodelovanja naprednih sil v svetu.

vine. Sporočite jim tudi izraze naše globoke solidarnosti, kakor tudi vsem ostalim delovnim ljudem, ki so s svojo junsko delovno vneto najzgovorneje pobili vse odvratne laži inforbijevoce, ter prispevali ne le k materialni uresničitvi naše petletke, marveč tudi k moralni zmagi pravične stvari naše domovine, našega delavskega razreda in njegove Komunistične partije doma in na tujem, predvsem pa pri nas izseljenih v daljnem svetu.

Prisegamo, da bomo storili vse, kar je v naši moči, da materialno in moralno prispevamo svoj delež k zmagi socializma v naši državi, pa tudi k zmagi resnice v naši domovini, ki se pod vodstvom naše ljudske vlade in tovariša Tita bori za pravice malih narodov na svetu, za enakopravne odnose med socialističnimi državami.

FIZKULTURA in SPORT

Košarkaško tekmovanje v Nici

Jugoslavija je premagala švico s 30:20 in se plasirala v finale kvalifikacijskega tekmovanja za svetovno prvenstvo

Nica, 4. jan. V tretji tekmi tretjega dne kvalifikacijskega tekmovanja za prvenstvo sveta v košarki, sta se danes pomerili reprezentanci Jugoslavije in Švice. Za tekmo je vladalo veliko zanimanje, ker je Jugoslavija pokazala v tekmi z Nizozemsko izvrstno igranje, Nizozemsko pa je prvi dan tekmovanja prav tako premagala Švica, čeprav v nekoliko manjšem razmerju košev 55:30 (Jugoslavija:Nizozemsko 58:20).

V prvem polčasu je bila igra izredno napeta in izenačena. Obe moštvi sta se neprestano menjavali v vodstvu, tako da je Švica zaključila prvi polčas v svojo korist samo z enim košem razlike. V drugem polčasu so Jugoslavlani s hitrimi in taktično zelo dobro izvedenimi akcijami prevladovali na terenu, kljub temu, da so Švicarji igrali prav tako dobro kot v prvem polčasu, če ne še boljše. Švicarji so dosegli v drugem polčasu dva a Jugoslavlani 13 košev in zmagali s končnim rezultatom 30:20.

S to zmago se je Jugoslavija plasirala v finale tega kvalifikacijskega tekmovanja, za katerega se iz njene skupine še bore Belgija in Švica. V finalu kvalifikacijskega tekmovanja bosta igrali prvo plasirani ekipi obeh skupin, a najboljšo plasirani ekipi na tem tekmovanju bo-

sta sodelovali na svetovnem prvenstvu, ki bo avgusta meseca v Buenos Airesu.

Nica, 4. jan. Prva tekma tretjega dne košarkaškega kvalifikacijskega tekmovanja za svetovno prvenstvo v Nici je bila med Španijo in Avstrijo, ki se je končala z rezultatom 76:18 (36:8).

V drugi tekmi današnjega dne pa je Italijanska reprezentanca premagala Finsko z visokim rezultatom 67:25 (29:8).

Crvena zvezda : Spartane (Malta) 14:0 (6:0)

Malta, 4. januarja. Nogometno moštvo »Crvena zvezda« je odigralo 3. januarja svojo četrto tekmo na turneji po Malti. »Crvena zvezda« je premagala nogometno moštvo »Spartane« s 14:0 (6:0). Gole so dali: Tomašević 7, Mitič, Pali in Jezerkić po dva in Ognjanov enega.

»Crvena zvezda« je dala zelo lepo igro ter je dosegla prepričljivo zmago zaradi dobre igre napada in obrambe, ki sta bila vse čas igre skladna celota.

V petek 6. januarja bo »Crvena zvezda« igrala proti izbranemu moštvo »Malte«.

Na včerajšnjih tekmah v smučskih skokih je zmagal Janez Poldas s skokom 83.5 m

Včeraj se je po tridnevem odmoru zopet pričel trening naših najboljših skakalcev, katerega vodi znani norveški skakalec in trener Leif Höyeseater. Pri včerajšnjih skokih so ocenjevali ter merili skoke kandidati sodniškega tečaja za skoke, ki je bil od 2. do 4. januarja v Planici. Tečajniki so svojo nalogo zadovoljivo opravili ter se tako priključili vrsti sodnikov za smučske skoke, katerih v Jugoslaviji še ni bilo mnogo.

Na veliko veselje vseh skakalcev je prišla z delom tudi vzpenjača, s pomočjo katere so skakalci lahko opravili vesek 8 do 10 skokov. Kljub slabemu vremenu, predvsem oblačnosti, so pokazali posemni tekmovalci dobro formo ter dosegli lepe rezultate. Najdaljši skok je imel Janez Poldas, ki je pristal na 83,5 m. Od ostalih pa so se odlikovali predvsem Adlešič, Klančnik in Mežik. S temi skoki je bil trening na 80 metrih skakalnice prekinjen. Tekmovalci se bodo znova podali na 45 metroko skakalnico, kjer bodo popravljali svoj slog. V nedeljo, 15. januarja pa bodo prve skakalne tekme (javne) na 80 metrih skakalnice.

Tehnični rezultati so bili naslednji: Janez Poldas 77 m, 80,5 m, 83,5 m; Zidar 68 m; Adlešič 75 m; Rogelj 72 m; Mežik 73 m; Razboršek 66 m; Klančnik 69 m.

Izven konkurence pa je skočil Leif Höyeseater 75,5 m, 81,5 m, in 82 m s padcem.

KOLESARSKIM DRUŠTVOM

V petek 6. januarja ob 19. uri se vrši v Ljubljani - Narodni dom, pisarna Oblastnega fizikturnega odbora, ustanovni občni zbor Kolesarskega pododpora (podzveza) Ljubljana. Udeležba je za vse člane oblastnega fizikturnega odbora Ljubljana obvezna.

Mednarodni šport

STOCKHOLM. - Po poročilu »Stockholms Tidningen« je Sovjetska zveza povabila dva najboljša švedska smučarja in smučarki na tekmovanje v kavkaški smučarski center »Bakuriani«. Švedska smučarska zveza se povabila ne bo mogla odzvati z najboljšimi smučarji, ker se je to pripravljajo v Vasledenu za svetovno prvenstvo v Lake Placidu (ZDA). V Sovjetsko zvezo pa bo kljub temu poslala nekaj svojih najboljših smučarjev. Med povabljenimi smučarji je tudi Nils Karelsson, olimpijski zmagovalec v teku na 50 km.

PRED ZASEDANJEM VARNOSTNEGA SVETA V NEW YORKU

Na dnevnem redu je 18 vprašanj, med njimi vprašanje STO-ja, Palestine, Kašmira

New York, 4. jan. (Tanjug) Na dnevnem redu Varnostnega sveta OZN, ki bo imel čez nekaj dni svojo prvo letošnjo sejo, je 18 vprašanj, od katerih jih je bilo mnogo na dnevnem redu sveta že leta 1946. Po pravih postopka bodo vprašanja, ki jih mora reševati Varnostni svet, ostala na dnevnem redu, dokler jih Varnostni svet ne bo rešil.

Med taka vprašanja spada tudi vprašanje pravih postopka, o katerem niso razpravljali od leta 1946. dalje vpraša-

nje organizacije oboroženih sil pod pristojnostjo Varnostnega sveta, statuta in pravih postopka vojaškega odbora Varnostnega sveta, vprašanje Egipta, vprašanje postopka pri glasovanju v Varnostnem svetu, tako imenovano českoslovaško vprašanje, o katerem so zadnjikrat razpravljali leta 1947., nato vprašanje Berlina (o katerem so zadnjič razpravljali leta 1948.), vprašanje ureditve in zmanjšanja oborožitve ter oboroženih sil, vprašanje imenovanja guvernerja STO,

vprašanje Indonezije, otokov na Pacifiku pod (strateškim) skrbstvom ZDA, sprejema novih članov v OZN in Palestine, spor za Kašmir med Indijo in Pakistanom, vprašanje Svobodnega tržaškega ozemlja, zatem Haiderabada in mednarodnega nadzorstva nad atomsko energijo.

Na prvi letošnji seji bo Varnostni svet nadaljeval z razpravljanjem o indijsko-pakistanem sporu za Kašmir.

Načrt za evropsko klirinško unijo predvideva popolno konvertibilnost evropskih valut

Pariz, 4. jan. Agencija France Presse poroča, da so strokovnjaki uprave Marshallovega načrta predložili Organizaciji za evropsko gospodarsko sodelovanje načrt evropske klirinške unije, ki se mora ustanoviti po omejitvi programa ameriške pomoči.

Osnovne točke tega načrta so:

1. Popolna konvertibilnost valut in vključenja celotnega področja funta šterlinga. Določene, bolj zadovoljne države bodo lahko uživale poseben režim zaradi izjemnih razlogov (to se nanaša predvsem na Grčijo in Turčijo).

2. Vprašanje plačila v zlatu in dolarjih se bo postavilo samo tedaj, če bi bila katere država v stanju splošne plačilne nesposobnosti do vseh držav unije. V tem primeru bo morala obremenjena članica unije plačati določen del svojega dolga v dolarjih.

3. Nadzorstvo nad tem sistemom bo izvajala stalna skupina v okviru Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje.

4. Ob zaključku Marshallovega plana se bo skupni primanjkljaj unije kril z dolarji, katere bo stavila na razpolago uprava za gospodarsko sodelovanje.

V Parizu so obnovili francosko-nemška gospodarska pogajanja

Pariz, 4. jan. Agencija France Presse poroča, da so se francosko-nemška gospodarska pogajanja, ki so se pričela v Parizu 1. decembra po dvotedenski prekinitvi, vnovič pričela v francoskem ministristvu za zunanje zadeve.

Pogajanja, ki jih vodijo sedaj, se nanašajo na vprašanja, ki jih pri dosedanjih vprašanjih niso rešili. V pristojnih krogih so mišljenja, da bodo dosegli sporazum približno v 10 dnevih.

100.000 Poljskih Židov se je že izselilo v Izrael. Letos jih bo emigriralo še 20.000. Na Poljskem jih je ostalo še 50-60 tisoč, pred vojno pa jih je živelo 3.500.000. Čenijo, da so nacisti med vojno pobili 3 milijone Židov.

POSLEDNJE VEŠTI

Rim. - Ministrski predsednik de Gasperi je izjavil na seji ministrskega sveta, da si je Italija v preteklem letu prizadevala doseči revizijo mirovne pogodbe, z vključitvijo v Atlantski pakt pa se je afirmirala v mednarodnem življenju. V tem letu bo ena glavnih nalog italijanske vlade agrarna reforma. Vlada bo poleg tega v tem letu skušala zboljšati prometne zveze in modernizirati industrijo. Za to bo potrebno 300 milijard lir investicij. De Gasperi trdi, da je vladi uspelo stabilizirati italijansko valuto.

Washington. - Ameriška vlada je poslala sovjetski vladi noto, v kateri zahteva pojasnila o usodi 376.000 japonskih vojnih ujetnikov v Sovjetski zvezi. Posebna mednarodna komisija naj bi preiskala, zakaj se ti ujetniki še niso vrnili domov.

Washington. - Predsednik Truman je prebral na Kongresu svojo poslanico, v kateri je očrtal smernice ameriške notranje in zunanje politike. Poudaril je, da je cilj ameriške politike svetovni mir in da so ZDA zato pripravljene nuditi vsa svoja sredstva za to. Izjavil je, da bo Amerika podpirala Organizacijo ZN in gospodarsko obnovo Evrope.

Kairo. - Po zadnjih poročilih je dobila vafdistična stranka 96 mandatov, vse ostale stranke skupno pa 52.

New Delhi. - Danes je bila podpisana prijateljska pogodba med Indijo in Afganistanom. Pogodba velja za 5 let in predvideva ožje diplomatske, trgovinske in kulturne odnose med obema državama.

Pariz. - Francoska skupščina nadaljuje razpravo o kolektivnih pogodbah. Vlada je predložila skupščini svoj zakonski predlog.

London. - Angleški finančni minister Stafford Cripps je izjavil, da so se angleške zlate in dolarske rezerve povečale za 84 milijonov funtov šterlingov v poslednjem kvartalu 49 leta. Dne 1. dec. 1949 so znašale 603 milijone funtov, 30. septembra pa samo 509 milijonov.

Pogajanja za razširitev trgovinskih pogodb med Italijo in Madžarsko

Rim, 4. jan. (Tanjug.) V Rimu je bilo uradno sporočeno, da je bil med italijansko in madžarsko vlado dosežen sporazum o začetku pogajanj za revizijo in razširitev sedanjih trgovinskih pogodb med obema državama. Italijanska vlada bo še ta mesec poslala svojo delegacijo na Madžarsko, ki bo sklenila novo trgovinsko pogodbo.

Sedanja trgovinska pogodba med Italijo in Madžarsko, ki je bila sklenjena lani v Rimu, določa zamenjavo blaga v skupni vrednosti približno 35 milijonov dolarjev.

Varšava. - Poljska vlada je izročila francoskemu veleposlaniku v Varšavi noto poljske vlade v zvezi z nedavno eksplozijo pred poljskim veleposlaništvom v Parizu.

Helsinki. - Sovjetska vlada je izročila finski vladi noto, v kateri je obtožuje, da skriva okrog 800 vojnih zločincev. V Helsinkih mislijo, da bo sovjetska vlada skušala izkoristiti to noto za še močnejši politični pritisk na finsko vlado.

Z VSEGA SVETA

Francosko vietnamski sporazum je bil podpisan v Parizu. Ob podpisu tega sporazuma je predsednik francoske republike Auriol izrazil upanje, da bo Bao-Dai rešil problem Vietnamu v smislu francoskih želja.

Panevropsko gibanje (ki ima sedež v Švic) je izdalo apel, v katerem poziva vse politične organizacije Evrope, naj sodelujejo pri organizaciji združenih držav Evrope. Vodstvo tega gibanja predlaga, da se organizira plebiscit med politiko neomejene suverenosti in politiko evropske federacije.

Voditelj upora na Filipinih general Francisco Medrano se je predal filipinskim oblastem v pokrajini Batangas - odkoder je odletel z avionom v Manillo, na sestanku s predsednikom Quirinom.

Bohumil Laušman, bivši českoslovaški minister za industrijo je pribehal na Bavarsko javlja agencija UP. Laušman ne bo dal nobene izjave preden ne bo informiran o usodi svoje družine.

Na Finskem bodo 15. januarja izvolili novega predsednika republike.

Angleške volitve bodo verjetno še konec februarja. KP Velike Britanije bo nastopila s 100 kandidati.

Britanske oblasti v britanskem sektorju Berlina so prepovedale razstavo slik in plakatov, ki naj prikazuje življenje na Poljskem - s motivacijo da gre za navadno propagando.

3.500.000 televizijskih aparatov bodo letos izdelali v ZDA. Ob koncu leta bo lahko še 65% Američanov izkoristilo te aparate.

Vprašanje beguncev je najvažnejše vprašanje Zapadne Nemčije - je izjavil dr. Heuss predsednik Nemške zvezne republike. On predlaga mednarodno rešitev, emigracijo v Južno Ameriko in Avstralijo.

Združene države Amerike bodo nudile finančno in tehnično pomoč Iranu. Predsednik Truman je obvestil iranskega šaha, da je vlada ZDA pripravljena podpreti prošnjo iranske vlade za posojilo pri Mednarodni banki. 2. pomagati iranski vladi preko 4. točke Trumanovega programa (za finančno in tehnično pomoč zlastim izdelani) in 3. nuditi Iranu potrebno vojaško pomoč.

Pragi je izšla knjiga »Zrcalo dober«, ki skuša analizirati politiko katoliške cerkve, posebno pa Vatikana, do CSR. Stevilne fotografije kažejo sijaj in pomp, s katerim se obdaja papež druge po pokažejo Vatikan kot zagovornika nacifasističnih in sploh kapitalističnih elementov.

Posebna serija fotografij pa, ki ilustrira spor med cerkvijo in českoslovaško vlado, skuša dokazati dobre odnose med posvemo oblastjo in nizkim klerom v CSR kakor tudi svobodo v verskih zadevah na Českoslovaškem.

Kanceler Adenauer 74 letnik. Adenauer se je rodil 1. 1876 v Kölnu ter študiral pravo. L. 1917 so ga izvolili za šupana Kölna, leta 1923 pa ga je Göring odstavil s tega mesta. Nacisti so ga dvakrat aretirali. Junija 1944 po Roehmovem puču in po atentatu na Hitlerja 20. junija 1944. Po porazu Nemčije je postal zopet šupan Kölna. Septembra 1949 je postal predsednik ministrskega sveta v Bonnu.

BORBA proti nepismenosti na Kitajskem

Mlada kitajska filmska igralka razširja demokratičen tisk na neki ljudski manifestaciji - ki so jo v Sanghaju organizirali pisatelji, umetniki in napredni intelektuali - za borbo proti nepismenosti. Skrb za splošno vzgojo in dvig kulturne ravni kitajskega ljudstva je problem, ki se vleče kot rdeča nit v zgodovini KP Kitajske. Prva demokratična vlada revolucionarne diktature proletariata in kmetov je proglasila, da je pouk ne samo obvezen, ampak tudi brezplačen, kar je močno pospešilo razvoj sol in likvidacijo nepismenosti.

Pred prihodom kitajske ljudske vojske je bil analfabetizem v severozahodnih pokrajinah Kitajske normalen pojav. Na 10.000 prebivalcev je prišlo komaj 6 študentov. V petih letih demokratične vlade pa se je slika v teh pokrajinah temeljito spremenila in že v letu 1940. je obiskovalo 50% otrok šole. V težkih letih protijaponske vojne in kuomintanške blokade, je demokratična oblast ustanovila v osvobojenih pokrajinah 10 zavodov vsučiljske stopnje, 210 višjih šol, 88.000 ljudskih šol s 5.000.000 milijoni učenci, 3000 srednjih šol in preko 100.000 krožkov za likvidacijo analfabetizma. Komaj štiri mesece po osvoboditvi Mukdena se je število učenecv dvignilo od 80.000 na 60.000, medtem ko obiskuje v Sanghaju, ki je bil osvobojen meseca maja, danes že nad pol milijona ljudi šole (in tečaje). V novi Kitajski ima kultura nov, demokratičen značaj, po obliki je nacionalna, po vsebini znanstvena, po značaju ljudska. Da bi rešili problem kitajske pisave, so pred nekaj meseci v Pekingju ustanovili pankitajsko organizacijo za reformo kitajske pisave na osnovi latinice.

Po Ljubljani...

Najboljši tereni prvega rajona

RO OF I. je priredil v Domu kulture v Hrenovi ulici št. 4 kulturno-umetniško prireditve, na katero je povabil najboljše frontne aktiviste. Predsednik RO OF tovariš Franc Panjerič je imel kratko politično poročilo...

Medrajsko tekmovanje za ureditev volivnih imenikov

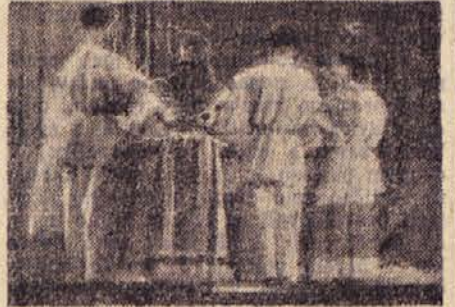
Na pobudo 12. terena I. rajona je RLO I. napovedal vsem rajonom Ljubljane tekmovanje v točnem zapisu volivcev na terenih v pravočasni vrnitvi kartotek ter v točnem in pravočasnem prepisu volivnih imenikov.

Prvi politični tečaj pri ROOF IV. rajona je bil zaključen zadnji dan decembra. Tečaj je dosegel lepe uspehe, saj je frontne aktiviste oborožil z boljšim poznavanjem sodobnih političnih in gospodarskih problemov.

Industrijski tir mestne žage v Skofljici, ki je priključen na prago Ljubljana-Novno mesto, je bil 31. decembra 1949 izročen prometu.

ročen prometu. Tir je za 89 m daljši od predvojnih načrtov ter je kljub temu za 60% cenejši, kot je to predvideval predvojni načrt. Delovno silo je preskrbela uprava mestne tesne industrije v Ljubljani.

Ljubljanski železničarji so zgradili svoj dom. Železničarji postajo Ljubljana in ostalih železniških enot v Ljubljani so si z lastnim delom in z veliko ljubiteljsko zgradili svoj 'Dom kulture', ki bo vsem našim dramatskim, godbenim, folklornim skupinam nudil dovolj prostora za njihovo uspešno udeleževanje.

Folklorna skupina pri otvoritvi sindikalnega odra na postaji v Ljubljani. Na sliki so vidni člani skupine, ki se pripravljajo na nastop.

Iz Kranja

ZASEDANJA NOVOIZVOLJENIH KRAJEVNIH LJUDSKIH ODBOROV

Na zasedanjih novoizvoljenih KLO so mnogi sprejeli važne sklepe in naloge za letošnje leto. Tako je novoizvoljeni KLO Predoslje med drugim sklenil, da v tem letu dovrši zadrudni dom, ustanovi tri krajevna podjetja, uridi in razširi KOZ, da bo ena izmed najbolj naprednih.

predsednika P. Pintar in za tajnika Franc Demšar.

Podobne sklepe so sprejeli tudi novoizvoljeni odborniki KLO Naklo, ki da bodo tam popravili tudi pokopališče.

Dobra obila prva zasedanja KLO se v Zireh, kjer bodo zgradili veliko novo šolo, v Dupljah, kjer bodo razširili socialistični sektor gospodarstva in vse važne probleme reševali na zborih volivcev, v Kokri in drugod. Nič kaj razgibani pa niso bili na zasedanjih KLO v Trebju, Lešah, Besnici, Trati in Orehku, ki so zasedanja smatrali le za formalnost.

Novoletna jelka je bila v vsem krajskem okraju mnogo bolj priljubljena kot lani. Organiziral jo je osrednji odbor, kjer so veliko delo opravile naše žene. V Kranju samem so se prireditve vrstile kar tri dni.

V mestnem kinu so bile otroške predstave, lutkovno gledališče, v osnovni šoli pionirska soba in ugankarski kotiček, v Domu JA partizanska dvorana itd., kar je močno zanimalo naše malečke. Osrednja prireditev je bila v veliki dvorani 'Inteksa', ki je bila pravilno pripravljena in je prinesla v nedeljo nad 4000 naših najmlajših, ki so bili obdarjeni s pečetom in drugimi dobrotami.

Pionirji pa so bili v gosteh pri naših velikih delovnih kolektivih. Tu so se zanimali za produkcijo, katere tok so jim prikazali naj-

KAMNIK

Nepravilnosti v poslovalnici okr. magazina v Lukovici

Ko šlopek potuje iz kraja v kraj, ima večkrat možnost, da sliši razgovore med potrošniki, posebno med ženami, ki najbolj kritizirajo preskrbo. Takim ženam bi priporočal, naj o napakah ne govorijo samo za vogali in pred trgovinami, pač pa naj jih povedo na raznih sestankih ali na mestih, kjer bi jih lahko odpravili.

Da se razne napake dogajajo, nam potrjujejo sedanje kontrole, ki vsakodnevno prinašajo s terena nepravilnosti iz raznih trgovin.

Tako je bila kontrola v poslovalnici okrajnega magazina v Lukovici. Čeprav je poslovalnica stara, zvitá trgovka, ki zna zelo spretno zakrivati za seboj vse svoje nepravilnosti, je mladi kontrolor ugotovil in dokazal, da ne daje strankam zadostne količine, kar jim pripada na njihove živilske nakaznice. Ker se je kontrola vrnila sredi delitve, je bila poslovalnica nepripravljena. Ugotovljeno so bile sledeče nepravilnosti:

- Mlevskih izdelkov je v tekočem mesecu razdelila 653 kg. Odrezkov živilskih nakaznic pa je imela na zalogi za 14,40 kg več. Mesecino je prodala okrog 4800 kg moka, a v mesečnih obračunih ni nikdar prikazovala, da bi ji nastali taki viški. Zamujala je dostavljanje raznih poročil, ker je pošiljala živilske karte v Kamnik po pošli ali pa po raznih zneskih, ki jih tudi v 14 dneh niso dostavile na določeno mesto.

Pri ustranzanju takih viškov se izplata njenemu možu, ki ni uslužbenec trgovine, zadrževali se po cele dneve v trgovini in nadzirali trgovske pomočnice, ki marljivo strežejo strankam, in jih obkroževali.

Pri kontroli pa poslovalnica svojega strokovnjakarstva ni pustila v nemar. Ko so računali, če je bilo prodane moke 156 kg, je ona znala zasukati to številko v 165 kg, ker bi se pri tem izkazal višek za 9 kg manj. Mladi kontrolor pa je bil previden in se ni dal kar tako okrog primestiti.

SOSTANJ

Novoletna jelka

V Nazarjih, Gorici ob Dretih, Rečici ob Savi, v Bočni so otroci v soboto in nedeljo prav lepo praznovali novoletno jelko. Sindikalna podružnica LIP in uprava podjetja v Nazarjih je poklonila vsaki šoli v teh krajih knjižno omaro v vrednosti 16.000 din. V Nazarjih in v Rečici so imeli pred obdaritvijo pester kulturni program. - L. F.

boljši naši delavci-udarniki. Najboljši pionirji so bili sprejeti in pogosteni v domu JA ter na MK KPS v Kranju. Tudi na podeželju je bilo polno izredno lepih praznov. Novoletne jelke. Tako med drugim v Dupljah, Pradeljah, Križah, DID na Primorskem itd. Pionirji so obiskali Dom grških otrok v Naklem in Dom onemoglih v Predvorju ter jim izročili darila. - T. M.

DNEVNE VESTI

Strokovna sekcija zobozdravstvenih delavcev Slovenije obvešča članstvo da se bo vršil v nedeljo 6. januarja ob 10. uri v prostorih zbornice poliklinike v Celju redni letni občni zbor celjskega poverjenstva. Dnevni red občnega zbora bo obsegal poleg organizacijskega tudi strokovni del s predavanji s konzervativne in prototičke. 1048

Aeroklub Ljubljana obvešča vse svoje članke, da se bo v petek 6. t. m. vršila redna letna skupščina v Mladinski dvorani (Franciška ulica). Pričetek ob 19. uri. Za članke udeležba obvezna. 1085

Hastava slikarskih del Gojmirja Antona Kosa in Franca Pavlova v Moderni galeriji v Ljubljani bo odprta samo še do vključno 8. januarja 1950, vsak dan od 9. do 19. ure. 3668

PRESKRBA

NAKAZNICE ZA SLUŽBENA POTOVANJA

Narodna banka FLRJ podr. 601 Ljubljana mesto bo izjemoma delila zamudnikom gori imenovane nakaznice dne 6. t. m., na kar opozarjamo vse zainteresirane. Po tem roku bo izdajanje teh nakaznic za mesec januar zaključeno. - Narodna banka FLRJ, podr. Ljubljana mesto.

KINO

LJUBLJANA UNION: Zaprto do 8. I. - MOSKVA: Angleški film »Brata«, lutkovni jugoslov. film »Pionir in dvojak«. Predstave ob 15. 17. 19 in 21. - SLOGA: Avstrijski film »Afera Blume. Sportni pregled 10. - Predstave ob 16. 18. 20 in 22. - TRIGLAV: Angleški film »Haničlet, Pionirji 6. - Predstavi ob 17 in 20. - Siska: Avstrijski film »Kvartet Schrammela, Obzornik 33. - Predstavi ob 18 in 20. - LITOSTROJ: Francoski film »Nesrečniki«. I. del, tednik.

MARIBOR PARTIZAN: Ameriški film »Bruca v Oxfordu«, slov. dok film »Partizanske bolnice«. - UDARNIK: Sovjetski film »Zlati ključek«. - Titova stateta.

CELJE METROPOL: Jugoslov. film »Zastava«, III. kongres FNJ. - DOM: Poljski film »Prepovedane pesmi. Film. novosti 129.

KRANJ STORŽIČ: Sovj. film »Pepelka«. V hotelju za plan. - PTLJ: Ameriški film »Pilmaka luč«. Film. novosti 190.

KAMNIK: Sovjetski film »Za srečo tistih, ki so na motujski tednik.

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 4. januarja: Področje visokega zračnega pritiska nad Vzhodnim Atlantikom je stacionarno in se polagoma razkrinja. Od severa pa pritaka hladna polarna zračna masa, ki bodo še nočjo povzročile delno ohlajitev in padavine v Sloveniji.

Sněžne razmere v Sloveniji 4. januarja ob 7. uri: Jezersko: temp. -4 stop. 1 cm snega, sren. Planjca: temp. -7 stop., 20 cm snega, sren. sankališče, drsališče, skakalnica uporabni.

Dom pod Prisodnikom: 15 cm snega, sren. sankališče uporabni. Pokljuki: temp. -3 stop., 35 cm snega, sren. sankališče uporabno. Komna: temp. -4 stop., 70 cm snega, sren. sankališče uporabno. Šmartno pri Slovenjgradcu: temp. -9 stop., 2 cm snega, sren.

Vremenska napoved za četrtek 5. januarja: Pretežno oblačno s snežnimi padavinami. Temperatura od -6 stop. do 8 stop. C. Prevladoval bo severovzhodnik.

OBVESTILA

OBJAVA

Zaradi velikih potreb po žimi, je Sekretariat za gospodarsko koordinacijo pri Predsedstvu vlade LRS odredil obvezno striženje konjskih repov in griv v vseh gospodarskih enotah, ki spadajo pod Min. za kmetijstvo, Min. za gospodarstvo, Min. za drž. nabavo, Min. za industrijo, Min. za komun. zadeve in Min. za lokalni promet.

Striženje pridejo v poštev vsi konji stari nad 2 leti, razen rodovniških in plemenskih kobil in konj.

Striženje je izvesti do 28. februarja 1950. Pri striženju grive naj se pustí 5-10 cm grive. Rep na naj se strizí 4 prste (ca 8 centimetrov) nad skočnim sklepom.

Ta odredba velja za vsa državna gospodarska podjetja in enote zgoraj navedenih ministrstev.

Individualna gospodarstva in zadrage pa dobio za oddane repe in grive stimulacijo kot za oddane svinjske kože (usnje in druge predmeti).

Za odkup je pooblaščen odkupno podjetje »KOTPEKS« in njegove zbiralnice, kjer bodo prejeti zavezani vsa navodila in pogojsnila.

OBVESTILO

Vse profesorje in predmetne učitelje obveščamo, da bodo pohabivni tečaji, ki so bili v načrtu za začetek šolskega leta 1949-50 v zsmških političnih, in sicer:

- 1. za zgodovino in zemljepis od 17. do 25. januarja. Pričetek 17. januarja ob 10. uri v fizikalni dvorani univerze.
- 2. za ruski jezik od 19. do 25. januarja. Pričetek 19. januarja ob 10. uri v dvorani pravne fakultete na univerzi (dvorana št. 7).
- 3. za biologijo od 23. do 28. januarja. Pričetek 23. januarja ob 10. uri v balkonski dvorani univerze.

Vsi, ki želijo, da jim preskrbimo skupno stanovanje in hrano, naj to javijo z dopisno do 10. januarja na personalni odtelk Ministrstva za prosveto LRS in naj prinesejo živilske nakaznice.

OBJAVA

Narodna banka, podružnica 601. Ljubljana-mesto obvešča vse magazine in uprave Ljubljana-mesto, Ljubljana-okolica ter Grosuplje, ki svojih števk za predložitev obračuna odrezkov (živilskih, tekstilnih, službenih potovanj ter turističnih) ne vedo, da si odlozajo v avli NB poimenski seznam s števkami.

SLUŠATELJEM UNIVERZE IN VIŠJE PEDAGOŠKE SOLE! Oddelk za zdravstveno prosveto Ministrstva za ljudsko zdravstvo v Ljubljani priredi v četrtek 5. januarja ob 20. uri v studijski dvorani Ministrstva za ljudsko zdravstvo v Ljubljani Sv. Petra a 2 sedem zdravstveno predavanje.

Predava tovar. dr. Smerdu Franjo o tuberkulozi kot medicinskem in socialnem problemu - III. del.

POZIVAJO SE VSI UPNIKI

da do 10. januarja 1950 predložijo račune za dobavljeni material in storjene usluge. Kasnejše izstavljeni računi se ne bodo upoštevali. Gradbeno podjetje »Istra« Ljubljana Poljanska cesta št. 8

Centralna ljudska univerza

Za petek 6. januarja napovedano predavanje dr. Josipa Prodana odpad. 3674

GLEDALISCE

DRAMA - LJUBLJANA Četrtek 5. ob 20: Calderon: »Dama-škrat«. II. repriza Izven. Sobota 7. ob 20: Cankar: »Hlapci«. Zaključena predstava za fizikturno društvo Enotnost.

Današnja predstava v Drami je za izven. igrala se bo Calderonova vesela igra »Dama-škrat«. V vlogi done Anrele bo nastopila Ivanka Mežnarič, done Klara Draga Alčevičeva, sluga Rodriža Aleksander Valič, Izabela Alenka Svetlova.

V dramu ameriškega dramatika Arthurja Millerja »Vsi moji sinovi«, najboljšem ameriškem dramskem delu v sezoni 1947, bo umetnica Mihaela Šaričeva v vlogi matere Kate proslavila svoj umetniški jubilej, Občinstvo opozarjamo, da so rastonice za v predprodaji.

OPERA

Četrtek ob 20: Janaček: »Jenufa«. Zaključena predstava za LMS. Sobota 7. ob 20: Janaček: »Jenufa«. Zaključena predstava za združnico Nedelja, 8. ob 20: Mozart: »Don Juan«. Premiera. Izven.

KUD »FRAN LEVSTIK« LJUBLJANA IV Četrtek 5. januarja ob 18: Zaključena predstava za viško gimnazijo. Fran Levstik-Fran Aleš: »Martin Krpan«. Režija P. Borštnik, scena E. Deržaj.

Petek 6. januarja ob 17: Zaključena predstava za viško gimnazijo. Fran Levstik-Fran Aleš: »Martin Krpan«. Sobota 7. januarja ob 20: Fran Levstik-Fran Aleš: »Martin Krpan«. Predprodaja Nedelja, 8. januarja ob 16: Fran Levstik-Fran Aleš: »Martin Krpan«. Predprodaja vstopnice v soboto v trafik: Merissee na Tržaški cesti.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE - JESENICE Petek 6. januarja ob 19.30: Dickens: »Cvrček za peščo«. Premiera. Režija in scena: Pošena. Nedelja, 8. januarja ob 19.30: Dickens: »Cvrček za peščo«.

Zvezje v vlaki pri vseh predstavah ugodne.

KONCERTI

Za slušatelje Ljubljanske univerze bo v petek 6. januarja ob 20. uri veliki filharmonijski dvorani koncert orkestra Slovenske filharmonije. Dirigent Bogvo Leskovec, solist violini: Karlo Rempel. Program: koncert za violino in orkester ter Beethovnova Pastoralna simfonija.

Današnji koncert violinskega virtuozna Ivana Plinkve iz Zagreba bo imel naslednji sponzor: Mozart Sonata, Brahms Sonata, Saint-Saens Havajska. Ljubka Zetelacka. Paganini Capricio št. 17 in 24. Pri klavirju nastopi Marijan Lipovec. Koncert bo ob 20 v Filharmonijski. Vstopnice v Knjižarni muzikalij.

Odlični naš basist Franjo Schiffrer ima v soboto 7. ob 20 v Filharmonijski solistični koncert. Izvajal bo Händlovo in Gluckovo arjo, dalje pesmi pokoonega Rih. Straussa in razne smospeve iz domače in ostalih slovenskih literatur. Schiffrer je znan kot odlični pevec in še odlični interpret tudi najtežjih skladb. Zato obisk najtepleje priporočamo. Na klavirju spremlja umetnika prof. Janko Ravnik. Vstopnice v Knjižarni muzikalij.

V ponedeljek 9. januarja začne republiško tekmovanje naših SKUDOV. Ta večer nastopita orkestra iz Maribora in Celja ter razni solisti. V torek 10. januarja nastopi nastopi pianistov in trombe. Sredo 11. januarja je nastop raznih zborov in v četrtek 12. nastopi godb. Vsa ta tekmovanja so v veliki filharmonijski dvorani. Poleg tega nastopijo v četrtek 12. januarja v veliki uniionski dvorani razne folklorne skupine. V petek 13. januarja pa bo v Unionu nastop pravnogradencev. Vstopnice bodo v predprodaji v Knjižarni muzikalij. Podrobnosti javimo. 1045

Ureje uredniški odbor - Odgovorni urednik Dušan Bole - Naslov uredništva: Kopitarjeva 6 - Uprava Kopitarjeva 2 - 52-61 do 52-65 Telefon naročniškega oddelka 30-80 - Telefon oglašnega oddelka 36-55 - Štev ček računa 601-90601-0

REPUBLISKO TEKMOVANJE

najboljših sindikalnih kulturno-umetniških društev Slovenije

še prične 9. januarja in konča 13. januarja 1950 v Ljubljani. Nastopi posameznih skupin se vrše po naslednjem redu:

Ponedeljek, 9. januarja ob 20 v Veliki filharmonijski dvorani. Orkestri: »Mariborski orkester«, Maribor, SKUD »Ivan Cankar« Celje in solo pevci.

Torek 10. januarja ob 20 v Veliki filharmonijski dvorani Orkestri: SKUD »Tine Rožanc« Ljubljana. Solo klavir: SKUD »Janko Premrl« - Voljko Gorica. Trombe: SKUD »Aleš Kapla« Hrastnik.

Sreda, 11. januarja ob 20 v Veliki filharmonijski dvorani. Pevski zbori: Mešani SKUD »Tine Rožanc« Ljubljana. Mešani SKUD »Slobodan Kovač« Murska Sobota. Mešani SKUD »Jože Lacko« Plaj. Mešani SKUD »A. T. Linhart« Radovljica. Moški SKUD »France Prešeren« Kranj. Moški SKUD »Slava Klavžar« Maribor. Ženski zbori: Skupina sind. podr. »Pletenina«. Mladinski zbori: SKUD »Jože Moškrlec« Ljubljana. SKUD »Janko Premrl« - Voljko Gorica.

Četrtek, 12. januarja v Veliki filharmonijski dvorani. Godbe na pihalni SKUD »Janko Premrl« - Voljko Idrija. SKUD »Tone Cufar« Jesenice. SKUD »Predihov Voranec« Guštanj. SKUD »Lojze Hohkravt« Trbovlje.

Četrtek, 12. januarja ob 20 v Veliki uniionski dvorani Folklorne harmonikarske skupine in recitacije: SKUD »Ivo Ključar« Celje. SKUD »Predihov Voranec« Guštanj. SKUD »Tine Rožanc« Ljubljana. Folklorna skupina: »Slovenija ceste«. SKUD »France Prešeren« Kranj. SKUD »Jože Moškrlec« Ljubljana. Petek, 13. januarja ob 20 v Veliki uniionski dvorani

ZAKLJUČNA AKADEMIJA Z razdelitvijo nagrad in diplom ter z nastopom zmagovalcev, ki bodo reprezentirali Slovenijo na zvezem tekmovanju v Beogradu.

Dramske skupine nastopijo: 10. januarja v Mladinski dvorani: SKUD »Janko Premrl« - Voljko Ljubljana. Motivier »George Dandj« ali »Prevarani soproge«. 11. januarja v Mladinski dvorani: SKUD »Simon Gregorčič« Tolmin. Miško Kranjec: »Pot do zločina«. 12. januarja v dramskem gledališču: SKUD »Tone Cufar« Jesenice. Shakespeare: »Romeo in Julija«.

Vstopnice so razprodane v Knjižarni muzikalij na Kongresnem trgu na Mestnem sindikalnem svetu in eno uro pred predstavo pri blazini. Na te tekmovanja, ki je prirejeno na čast V oblnice Zvezde sindikatov Jugoslavije in II. kongresu Ljudske prosvete Slovenije in ki je odraz kulturne aktivnosti delovnih množic, vabimo sindikalno članstvo, ki jim številni udeležbi. - Republiški štab za organizacijo tekmovanja SKUD in skupin.

RADIO

Dnevni spored za četrtek 5. januarja

Poročila ob 6.15 7.00, 12.30, 15.00, 22.00 in 23.30. Slovenske narodne pesmi - 6.30 Jutrarnja telovadba - 6.40 Plesna glasba - 7.10-8.00 Jutrarnji koncert - 12.00 Iz opere Giordana in Cilea - 12.40 Pisan spored pesmi jugoslovanskih narodov. Sodelujejo: Helena Plevel, Lila Krapež in Avgust Stanko - 13.20 Oddaja za pionirje: Vam, ki so vam matere in očete prvi spoznali resnico - Zdrutkom zadrudnikov (Katja Spurova - Zdrutko) - 13.40 Ottorino Respighi - Piščalič sulta - 14.00 Igra Slogin Stenovca s svoje kapelo - 14.30 Ljudska univerza: Zgodovinski pokoji nastanka kapitalizma (ponovitev) - 14.50 Skladbe za vrtilske orgle - 15.00 Napoved časa in poročila - 15.10-15.50 Violinske skladbe Panča Vladigerova - 18.00 Od Novih akordov do James Samospevi Emila Adamiča - 18.30 Pogovori s pionirji - 18.40 Skladbe za mladino - Boris Vajšek Johann Stenovca - 19.30 L. v Beethoven: I. simfonija - 20.00 Politični koncert Radia Beograd - 20.15 Partizanski samospvi - 20.30 Petletka naša teče - 20.50 Operne uverture - 21.05 Fizikturno predavanje - 21.15 Koncert slovenskih solistov - 22.30 Koncert po željah - 23.35 Zaključek oddaje

Dnevni spored za petek 6. januarja

Poročila ob 6.15 7.00, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00 in 23.30. Slovenske narodne pesmi - 6.30 Jutrarnja telovadba - 7.10 Igra Zabavni orkester mariborske radijske postaje p. v. Dušana Bošetiča (Prenos iz Maribora) - 7.40-8.00 Slovenske narodne pesmi pojeta Božo in Miško - 11.30 Soliska ura za višje razrede sedemletih in nižje razrede gimnazij: Vode so naše bogastvo - 12.00 Veder obilninski spored - 12.40 Pester spored orkestrane in solistične glasbe - 14.00 Terra. Vaški kvintet: poje Dana Ročnik - 14.30 Jezikovni pogovori - 14.40 Koncert violista Srečka Zalokarja, pri klavirju Jelka Suhadolnik-Zalokar - 15.10-15.30 Gabriel Faure: Balada, Claude Debussy: Framizki - 17.30 Soliska ura za višje razrede sedemletih in nižje razrede gimnazij: Vode so naše bogastvo - 18.00 Iz partiških oper: Igra Orkester Radia Ljubljana p. v. Filipa Bernarda - 18.30 Iz sodobne književnosti - Juž Kozak: Sentpeter - 18.50 Skladbe za klavir - 19.15 Slovenske umetne pesni poje zbori - 19.40 Zivljenjski motivi v glasbi - 20.00 Mladinska oddaja - 20.15 Za oddih in razvedrilo - 20.50 Gospodarsko predavanje - 21.00 Pisan koncertni spored - 22.30 Zaribalke - 22.45 Komorna oddaja - komorna dela L. M. Skerjanc. Sodelujejo: rodalni kvartet. Slov. filharmonijski violinsti Ali Dermelj in pianist Pavel Šivic - 23.35 Zaključek oddaje

VESTI IZ MARIBORA

Dežurstvo lekarn v Mariboru: V četrtek IV. mestna lekarna, Gorkega ulica 18. Dežurstvo lekarn v Mariboru: V petek 6. januarja II. mestna lekarna, Gosposka ulica 12.

OGLASI

Kurirja in strojepisko za večerno delo proti honorarju takoj sprejme uredništvo »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 6-1.

Pločevinasto škatio za knjigovodsko kartoteko in polnilni peresnik s steklenim peresom za kopiranje takoj kupi uprava »Ljudske pravice«, Kopitarjeva 2, Ljubljana.

OSMRTNICA

Za vedno nas je zapustila po kratki mučni bolezni naša draga mama VIKTORIJA SKRŠNIN, vdova po gledališkem slikarju in scenografu. Pozreb bo v petek 6. I. ob 4. uri iz kapelice sv. Jožeta na Zalah - Ljubljana, Praga, Brno. - Zalujoci družini SKRŠNIN, Gliški.

ZAHVALA

Ob težki izgubi, ki me je zadela s pretrano smrtjo močnega dragoga moža RUDOLFA JERINA, se prav lepo zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, izvanidskemu podjetju »Tobak«, sindikatu, darovalcem vencov in cvetja, za številno spremstvo na zadnji poti ter tov. Jelčinu za ganljivi govor pri odpretem grobu. Prav posebna zahvala vsem, ki so mi nudili vestransko pomoč v težkih trenutkih, - Zalujoca žena Marija, Ljubljana, Gerbičeva 81.

LJUDSKA TEHNIKA

Uspešen razvoj letalskih društev v preteklem letu

Društva se bodo odslej imenovala Aeroklubi

Z namenom, da bi še povečala število svojega članstva, je Letalska zveza prenesla svoje delovanje iz dosedanjih društev v aeroklube, ki imajo mnogo širša naloge in vse bolj pestre oblike dela. Tako prenašajo dosedanja letalska društva Kranj, Novo mesto, Guštanj, Nova Gorica itd., že v aeroklube.

Letni plan je zveza izpolnila v celoti, s čimer je zagotovila motorni pilotski šoli, ki bo ustanovljena v letošnjem letu, dovolj letalske kadra. Med mnogimi uspehi, ki jih je letalska zveza dosegla

V padelstvu se je v preteklem letu uveljavil nov način tekmovanja, ki zlasti vpliva na kvaliteto padalskih kadrov. Vsak skok ima določen cilj in določeno nalogo. Slovenski padalci pa so postavili tudi dva pomembna rekorda: tov. Majnik Stanko je skočil z višine 180 in 120 m, tov. Rabuza Danica pa z višine 180 m.

Tov. Perhave eden najboljših slovenskih modelarjev, pa ima edinstvene konstrukcije modelov. Največji so uspehi

Vrsta šolskih jadralnih letal v jadralnoletalskem centru v Ribnici

v preteklem letu, so najvidnejši jadralni, padalski in modelarski rekordi, ki so jih dosegli naši letalci na II. zveznem zletu v Rumi, saj so se slovenski jadralci in modelarji v glavnem plasirali na vseh mestih in kategorijah na prva mesta.